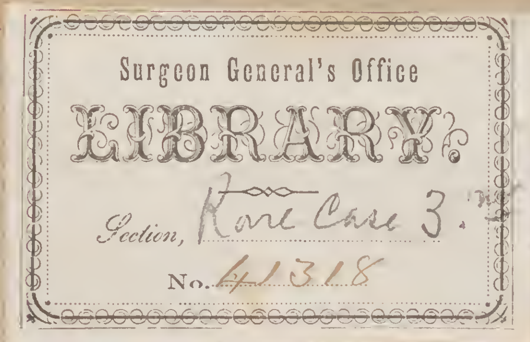
Abano Petrus de

[Padua] 1487





Hain Repert. bibliograph. I. p. 2. 12.

Panzer. II, 405, 77.



De veneni

Incipit plogus in libellum de venenis: excellentissimi medici mgri Petri de Abbano. Anno dñi.1.4.8.7.



Reuerendissimo in christo pri z dño. domino N. diuia puidētia summo pōtifici Petrus de abbano minimus medicorum cū deuotione p̄ns scriptū tam vr̄e petitōi q̄z p debiti solutione afferre iuxta posse obedire ppono vt sanctitati vestre: tū ad pfectū corpis: tū ad scibilia coaugenda: tractatū vtilē nō min⁹ q̄z breuē de venēis inscribā. Prio siqdē diuisiōz faciā de venenis sunt eni nobis magis nota quecūqz p partes diuidūt quoddaz totū. Secūdo vnūqdoqz diuisionis mēbrorum resoluam hinc ad terminū. singularē: sic eni cuiusqz rei scia ꝯplet̄ a generalissimis ad specialissima descēdendo. 3° describā moᵐ fm quē veneᵐ mortificat z nocumentū inducit hūano medicine corpori proxi matuz inde naturem noticia curationis in arte medicie venat̄. ¶ Quarto sermonē faciā de p̄custodia z cautela ne aut venena ppinent̄: aut si ppinata nō noceāt: p̄custoditiā ei ars ē curatiaz excusans. ¶ Quito signa ponā z curas ad quodcūqz veneᵐ assumptū z ad ei⁹ nocumēta introducta. ¶ Sexto z vltio v̄tutes bezoarticas: id ē a mōte liberātes occulta virtute poti⁹ z diuia q̄z ꝯplexiōe vel nature ad quodqz venenū describā: z cū h° sol uā duas questiōes difficiles valde: quorum p̄ª erit de tiriaca magna. Utrum tiriaca sit alicui veneno bezoar vel medicia. z secūda erit. Utrum venenuz aliqd: possit ad certū tp̄us talit̄ exhiberi q ex eo quis ad illud tp̄us moriat̄ z non ante.

C.primum. De diuisione venenorum.

LIBRARY


Enenum quiã oppositum est cibo nostri corpis:ideo sicut cibus ipe efficit ps nri corpis & se totũ assimulat pti nutrite vicẽ tenẽs ptis dissolute:ita venenũ nostrũ corpus seu ptẽ cui approximauit ad sui ipius venenosaz naturã totã trahit & cõuertit:& deniqz assimulat sibi ipm adeo vt sic aialia & t're nascentia quorũ natura cibos ꝯuertit in spẽz nutritorũ a nobis ꝯmesta in nrm alimẽtũ ꝯuertunt & spẽm. Ita quecunqz corpa veneno sunt iũcta si ꝯmedant a nobis transeuntia faciũt nra corpa in venenũ:qm oẽe agẽs est pstantius patiente.sic eniz nra subã p modũ passiui transit ad pñtiam veneni quod se hz p modũ actiui in veneno sicut palea subiecta igni transit in ignem est eni ignis totus actius ad paleã:quare sapientes medicorum venenũ dixerũt eẽ de genere rerũ inficientiũ & destruẽtiũ complexionẽ & ꝯpositionẽ: & inẽdũ inducentiũ solutionẽ ꝯtinuitatis ita ut egritudines q ex venenis accidũt sint de generibus ꝯmũibus & nõ pprijs. Diuidit aũt venenũ tribus mois. Nam vno mõ ꝯsideratur put fit diuisio generis in spẽs:& fm hoc dixerunt Auicẽ. & Auer. q venenorũ aliud est de minera:aliud ẽ de vegetabilibus:aliud ẽ de aialibus. ¶ De miera qdẽ ẽ:ut quecunqz sub t'ra generata pniciosam hñt naturã vt argentuz viuum & gipsum & es & quidã lapides vt magnes & lapis armenus nõ lotus & plũbũ vstum & arsenicũ & realgar & cerusa plumbi:& sic de multis alijs de quibus infra in speciali dicet. ¶ De vegetabilibus vero sunt quecunqz plantarũ ꝯtrarissime sunt nature cibali vt apte nati nõ sunt ad nutriti spẽz ꝯuerti:sz potius sunt prompta ꝯuertere:vt elebor9 & turbith nigrũ:napellus & gũmi napelli & fungi quidam:& tubera & viduã faciẽs & mezereon & oleander apiũ risus & multa alia de quibus in speciali infra dicet. ¶ De animalibus autem: venenosa sunt omnia quorum natura longissime distat ab humana complexione aut opposita & inimica est.

Diuisio veneni

mineralia

vegetabilia

De animalibus

speciei: qualia sunt serpentes et dracones et thiri et vipere et lepus marinus: et carnes assate et statim suffocate: et pisces frigidi: et mortMcine carnes et putride: et que a fulgure sunt percussa et mortua et quecunque sunt passa rabiem: et multa que infra in speciali dicentur. ¶ Secundo modo consideratur venenum relatum ad nos et secundum hoc dixerunt: venenum aliud est assumptum intra corpus et aliud extra: quod vero est assumptum intus: est de genere potionum perniciosarum datum sub specie cibi vel potus vel medicine: et hoc est quod plurimum fit: a quo reges et prelati et odiosi cavere debent. Quod vero est extra: dicitur reptilium morsus: sicut cum visu: aut auditu: aut gustu aut tactu: aut odoratu sentitur venenum. Visu quidem sicut venenat basiliscus. Auditu sicut venenat serpens quidam in nubia qui est corpulencie duarum palmarum: accutum habens caput: et viridis existens coloris: qui regulus vocatur. Sibilando namque aves et animalia eum audientia interimit. Gustu quoque: sicut aspis surda que sputo suo quos tangit interficit. Et thirus quos mordet et vipera perimit. Tactu vero sicut serpens quem miles de quo Avicenna dicit: interfecit cum lancea et ex contactu lancee manus militis totumque corpus fuerit mortificata. Et sicut piscis quidam: qui stupefactor vocatur: de quo Gallienus dicit: qui cum intrat rete: piscatoris manus et brachia stupefiunt: intantum quod insensibiles efficiuntur. Odoratu vero sicut reperiuntur quidam fungi perniciosi: de quibus dicit Rasis: quod cum euelluntur a loco siue terra et odorati fuerint: interficiunt ipsum odorantem. ¶ Tercio modo consideratur venenum quantum ad specificam differenciam qua differt vna species ab alia specie: Et secundum hoc dixerunt omnes medici: et philosophi naturales: quod venenorum: aliud est quod facit operationem suam a qualitate sua siue a complexione: et aliud quod facit hoc idem per virtutem fluentem a tota specie quod medici

formam specificam vocant: quod nihil aliud est nisi meritu3 qd vnūquodq3 ɔpositū ex quatuor elementis ɓm maiorē τ minorē ꝓportiōꝫ ipoꝝ elemētoꝝ in ɔposito sortit᷑ τ meret᷑ hr̄e ab influētibus stellis fixis que species inferioꝝ ɔpositoꝝ respiciūt: τ ꝓut mãe ipoꝝ apte fluūt: iuxta illud: virtutes stellaꝝ vehunt᷑ i ferius mediãtibus lineis piramidalibus τ rectis q̄ in lūie ipaꝝ stellaꝝ firmant᷑: qd lumē per lieās diuersas vectū: de stellis deportat v̄tutes specificas quas dereliqt in ɔpositis ɓm q' ɔponētia meruerunt. Et hoc est qd recte Auicēna. dixit in canone: q' talis forma specifica adueit rebus post p̄mā ɔplexionē elementoꝝ in ɔposito: τ q͡a ignoramus semꝑ τ ignorabim⁹ inetnū quātitates τ pondera elementoꝝ in ɔpositis: ideo tales formas specificas aduenieēses iux̄ meritū talis τ talis ꝓpositionis in cōpositis: necesse est ignorare neq3 de ipis pl⁹ scire possumus nisi q̄3 tū prebet hoim expientia: τ ꝓpterea in talibus plus ɔferunt experti q̄3 rōnales medici sicut hn̄ in ꝓheio meth. aristo. dicit. Venenū ergo qd a qualitate sola facit opationem variat᷑ ɓm diuersitatē qualitatū: nam aliud calidū aliud frigidū aliud siccū aliud hūidū. Calidum qdem duobus modis interficit: q͡a aut calefaciendo cōrodit interius assumptum usq3 ad cor: τ extra appositum usq3 ad medulam ossis: τ sic inficit soluē⁹ ɔtinuū quale est lepus marinus: aut calefacien⁹ inflamat τ intus τ extra usq3 ad cor: τ sic inficit substātiā cordis supflue inflaman⁹: τ hoc ē sicut euforbiū τ elleborus. ¶ Frigidū v̄o veneͫ silr̄ inficit duobus modis. s. aut malefaciēndo ꝓp̄ mariā3 ei⁹ friditate3 usq3 dum cor reddat᷑ imobile: τ hoc ē tale quale ē opiū: aut opilādo vias ābelit⁹ τ claudendo ita q' quasi ābelare non pn̄t τ usq3 ad cor auffert᷑ ābelitus: τ hoc ē tale quale est plūbū vstū. Siccū v̄o venenū inficit duobus mōis. s. aut ɔsumēdo hūidum sanguineum cordis τ quasi crustam conuertendo: τ hoc tale est quale est:

calx non extincta ꝛ colcbatar: aut seperando ꝑtem a parte do/nec omnia membra usq; ad cor ꝛ mimas ptes non liquefiāt: s; soluent: ꝛ hoc facit tale quale est realgar. ¶ Humidū vō venenū dicunt quidā non inueniri: qm̄ nō ascēddit hūiditas ad .4m gradū: ꝛ quartus gradus venenosam reddit qualitatem quoniam corruptiuū est ꝛ mortale. S; Gallie. narrat de quodā quez in somno sp̄es q̄dā momordit: ꝛ excitatus nō valēs surgere tractus p manū remāsit caro corrupta ꝛ putrefacta sup t̄rā ꝛ ossa denudata apparuerūt: vñ ex putrefactōe occulta ꝛ facili carnis solutione: ꝓbat Gallie. eē hūidū: ꝛ ex hoc genere f m aliques argentū viuū vī eē venenū qd̄ solū hūidū in .4. gradu eē fatent̄. S; venem qd̄ a tota sp̄ei soluēte v̄tute siue a tota subā siue a fōma specifica est interficit: non qa calidū neq; frigidū neq; siccū neq; hūidū: sed qa tale id ē: quia oppositam h; v̄tutē ad vitam hoīs ꝛ sanitatē: ꝛ istud venenum in quacunq; paruitate sumptū ita etiam vt sensu; fugeat interficit multiplicando seip̄m quoniam quancunq; humiditatē nr̄i corpis inuenit ipsam statim in venenū cōuertit: ꝛ hoc virtute sue speciei ꝛ tale est quale ē napell9

C. 2. De vnoquoq; veneno in speciali.

VEnena minere specialia ꝛ plantaru; ꝛ aīaliū non nisi nota ꝛ famosa dicemus ne oculta narrantes virus in angues addiceremus: ob eam eius solam causa; ut p̄uisa minus ledant hec scribunt̄: non ut alios ledere doceamus ¶ Mineralia igit̄ venena: quedam sunt a natura: quedam ab arte procarata: A natura quidem que in ventre terre generantur: ꝛ horum vnum est argentum viuum quod intus assumptu; quandoq; interficit sua humiditate putrefacere faciente humiditate; cordis naturalem qn̄q; autē interficit sua frigiditate ac

tuali congelante cor: cuius signum est ꝙ quidam apotecarius cum de nocte tempore magni estus sitiret: temptans inuenit ãpulam plenam argento viuo quod bibit: ꝛ mane inuent⁹ ē mortuus: ꝛ inueniẽtes argentum viuũ exire de ano: anothomisat⁹ fuit: ꝛ inuentus fuit sanguis circa cor coagulatus ꝛ ipm cor silr inuenerũtq; in stomacho fere librã vnã argenti viui. Aliud e argentum viuum quod fit ab arte alchimie sublimatuz in alludel: quod est vas alchimistarum: ꝛ istud est deterius ꝛ magis perniciosum q̃ʒ naturale quoniã minerale sepe per ventrem secedit: vel sponte vel cum clisteri: sed sublimatum assumptum interius: corrodit intestina ꝛ apostemat cor: ꝛ retinet vrina ꝛ ꝓhibetur: eius exitus ꝛ morit. Extinguit etiã argentum viuũ cũ forti admixtione saliue hoīs donec disparet: ꝙ si ꝓieceris super ipsum aquã feruentẽ ꝛ redierit ad p̃mam dispositionẽ non est extinctũ: ꝛ hoc adhuc deterius est q̃ʒ purũ viuum: ꝛ minus malum q̃ʒ sublimatum. ¶ Secundum venenũ quod est a natura minere est gipsum: quod intus assumptum sua frigiditate coagulat sanguinem ꝛ inspissat spiritus: ꝛ inducit difficultatem anhelitus: deinde moritur: ꝛ hoc datum crudum in potu tritum: coctum vẽo non est venenum: sed medicina stiptica valde: nascitur autem in venis terre montuose. ¶ Tercium est es: quod metallinã hẽt naturam compositum ex argento viuo ꝛ adurente sulphure ad formam ruboris deducente: quo quidem cum per fabros percutitur ꝛ maleatur: scorice que cadunt ꝛ date in potu venenant ꝛ ventrẽ fortiter soluere faciunt: ꝛ hoc medici vocant tubel eris inde etiam vinum si reponant in vase eneo aut cupri aut electri ꝛ bibant: vomere facit. ¶ Quartum est scoria ferri eruginosi ꝛ ipa erugo que itus assumpta adherẽdo intestinis exiccat hũidítates ꝛ corpus: ꝛ senectã inducunt id ē quandã egritudinẽ quã medici marasmũ vocãt: vtunt aũt medici scoria ferri cõsolata i

De venenis

curatione multarum egritudinum. ¶ Quintum est lapis magnetis qui assumpt⁹ intus melācolicū ꝛ lunaticū ꝛ pistrigiatuȝ facit recipientem: vtunt̄ autem eo medici consolato cū alijs medicinis in curatōe melācolie. Est autem lapis iste duarum specieꝝ: ¶ vna ē que trahit ferrū vertens illud ad poluȝ septēptrionalē vbi dicit̄ esse minera magnetis. Alia est q̄ trahit carnes hūanas: vertens tractum versus polum meridianum vbi dicitur eē minera ipsius: hec autem trita ꝛ data in potu viscera contrahit ꝛ in globum reddit. ¶ Sextum est lapis armenus qui rubeus est: assumptus intus si non est lotus secundum omēȝ medicoꝛuȝ doctrinam est venenum vomitiuū: subuersiuuȝ tocius corporis ꝛ eo preparato vtuntur medici in cura melancolice passionis: ¶ Septimum ē lapis stellatus quem medici vocant lazuli: qui si non fuerit lotus datusq̄ȝ in potu subuertit stomachum ꝛ dolorem intestinoꝛum facit: quo vtuntur medici contra quartanam. ¶ Octauum est arsenicum siue auripigmentum quod est ō specie gipsi: vt dicit Albertus q̄ caliditate ꝛ siccitate sua ꝛ perniciosa natura venenum est pessimum putrefaciens ꝛ valō mortificatiuum: sed si sublimet̄ secunduȝ Alchimiam in vase alludel est pessimum: vt venenum intus assumptum: ꝛ si sepius sublimetur: efficitur albissimum: ꝛ tanto deterius efficitur venenum. ¶ Venena vero que per artem fiunt: vt litargirium: quod ex plumbo fit fusa in olla cum testis olle fractis: quod assumtpum intus tantam facit intestinorum stipticitatem: quod nunq̄ȝ fere egerere potest: ꝛ per vomitum educunt̄ que per secessuȝ solent educi. Sȝ ꝛ ceruſa q̄ ex lamis suppositis aceto colligit̄ ꝛ frigiditate sua ꝛ siccitate int⁹ assūpta fac̄ paliticos ꝛ ētcosi: sūt ꝛ calcecumenō id ē viriō eris: qō fit ex laīs cupri sr̄ aceto expoitis qō qdē cōꝛosi^m ē: ꝛ vene^m moꝛtale. Sūt ꝛ plūbū vstū qō fit ex sulphure ꝛ auripigmēto qō ē vene^m opilās āhelitū ꝛ inficiēs suffocando

Lapis magnetis
Lapis armenus
Lapis lazuli
arsenicum sive auripigmentum
alludel
Venena que fiunt arte
Litargirium
Cerusa
viride eris
plumbum ustum

Venena vegetabilium

sunt ꝛ azurum quod fit ex lapide lazuli quod est venenum exi-
catum. Sunt ꝛ realgar quod ex sulphure ꝛ plumbo fit: corrosi-
num existens venenum intus assumptū. ¶ Uegetabiliū vō ve
nena: quedā sunt succus herbaꝝ: quedam vō fructus arborum
quedā vero semia ipaꝝ. ¶ Succus quidē cicute: ꝛ succus titi-
malorū: ꝛ succus cucumeris asinini: ꝛ succus vsnee: ꝛ succus bo
thomarien: ꝛ succus coriandri: ꝛ succus mandragore: ꝛ succus
papaueris nigri de quo opium fit: ꝛ succus corigiole lactantis d
quo scamonea fit: ꝛ succus apij risus: ꝛ succus cherue: id est gi-
rasolis: ꝛ succus napelli: ꝛ succus oleandri. ꝛ succus mezerean:
ꝛ succus ellebori nigri: ꝛ succus alfessire idest vitis albe: ꝛ succꝰ
brionie idest cucurbite siluestris. ¶ De fructibus vero sunt cor
nua oleandri ꝛ cornua bedeguar: ꝛ anacardi ꝛ nuces: ꝛ auelāe
rancide: ꝛ nux vomica: ꝛ coloquintida que solitarie fuit nata in
arbore sua: ꝛ ficus pharaonis: ꝛ poma mandragore. ¶ Semina
vō sunt iusqamus: ꝛ cocbognidij: ꝛ bacce lauri rancide ꝛ cata-
pucie ꝛ semē vrtice: ꝛ semen papaueris nigri: ꝛ semē ellebori. ꝛ
semē cicute: ꝛ semē coriādri hūidi: ꝛ semē serpentarie que oīa
ↄmesta vel bibita: aut pimūt modis supradictis: aut infirmant:
corpus ꝛ alterant. ¶ De aialibus vero sunt quedā de cerebris

De aialibus

ipoꝝ: quedā de caudis. quedā de sangnie. quedā d saliua ꝛ spu
to: quedā de fellibus: quedā de toto corpore. In cerebro qdē
gatte venenū ē pniciosuꝫ faciēs hoiem amētē. similit in cerebro
vespitilionis. In cauda vero cerui venenū est pessimū: ꝓpt qd
venatores extremitatē caude cerui qn volūt ceruū ↄmedere ab
scidūt. similit in cauda scorpionis ꝛ rutele ꝛ vespe ꝛ apis: ꝛ ex
unguiū animaliū: ꝛ quorūdā serpentum. In sanguine vero sicut
in sanguine bouis veteris: ꝛ in sanguine buffonis ꝛ eius sputo ꝛ
in sanguine hoīs colerici ruffi in furia positi: ꝛ in sanguine men
struo: ꝛ in sanguine leprosi. In sputo vero siue in saliua hoīs

d' venenis

ieiuni non ad hominē sed ad scorpionem ⁊ serpentem. In spu
to bussonis: ⁊ sputo ⁊ saliua vipere que coire vult cum pisce ve
nenū deponit in littore super lapidem quēdā: deinde rediēs suū
colligit venenū: ⁊ in saliua ⁊ spuma canis rabiosi: ⁊ in saliua gat
te simee: ⁊ muris. ⁊ hois ieiunij facientiū morsus. ¶ De fellib⁹
vero sicut est fel leopardi quod est venenum a forma specifica:
statim perimens. ¶ De toto vero corpore sicut sunt cantarides
⁊ salamandra de quorum omnium suma dictum ē ꝙ aut a qua
litate aut a specie interficit predictum venenum.

C.3. Ad sciēm sm quē mom venenū inficit aut nocꝫ

OMne nāqꝫ venenū inquantū est venenum: oppositā
habet qualitatem corpori nostro: hec autem oppositō
magnum dubium facit quomodo ⁊ qua via venenum
ad cor hominis transitum patiatur. Nam aut venenum trahe-
tur a corde sicut ferrum a magnete: aut ipsum transibit ad cor.
aut vtroque modo. corde scilicet attrahente: ⁊ veneno currente
ꝙ si nullo predictorum modorum erit asserere: relinquetur ꝙ
nullo modo venenum ad cor transire possit: ⁊ sic cessabit oppo
sitio veneni ad ipsum cor: quo posito dicemus venenum nō eē
peremptiuum cordis: cuius oppositum videmus ꝙ assumpto
veneno pernicioso ut napellus: statim sincopis apparet: que pas
sio est cordis ⁊ tremor cordis: ⁊ pulsus defectus ⁊ omnia acci-
dencia cordiace passionis: propter quod sciendum est ꝙ cor dū
est sanum sicut cetera membra nihil attrahit: nisi saguinem sibi
consimilem ⁊ spiritum: quorum vnum reponit in dextro ventri
culo cordis ⁊ alterum in sinistro: quando vero infirmum est tra
hit ad se qualitatem contrariam sui nocumenti: sicut qñ ē super
calefactū attrahit ad se aerem frigidum: ⁊ hoc facit ⁊ sanguinē
frigidum per virtutem naturalem attractiuā sui similis dū ipsuꝫ

q² ⁊ q via venenu' ad cor hois transitu' patia'

Est in potestate nature z per appetitum sensitiuum animalē q̄ᵉ vnumquodqȝ membrorum lesum appetit delicium z sentire cō ueniens: z contrarium sui nocumenti. Uenenum ergo vt cuȝ in nullo participet cuȝ complexione cordis: z natura ab ip̄o cor de dum sanum est non trahitur: ymo reijgiet illud tanq̄ȝ inimi cum oppositum: quando vero cor esset infirmū ex appetitu sensi tiuo appeteret rem z traheret contrarium sue passionis: secūdū istum modum venenum veneno curatur: nam quando aliquis venenuȝ assumpsit puta opium: quod infrigidando corpus usqȝ ad cor: z deinde coagulando sanguinem cordis: ex quo mors i troducit̄ anteq̄ȝ cor sensum āmittat: ex frigiditate opij sencieus nocumētū: desiderat medicinā calidā: z si det̄ castoreū qd̄ de se ē in genere venenoꝝ ip̄m castoreū cor trahet mediāte appetitu sensitiuo non vt veneᵐ oppoᵐ substancie cordis: sȝ ut oppositum qualitatis male introducte per opiū: hec aūt rō nō plus mōstrat q̄ȝ ꝙ cor attrahat ad se venenū: nisi sic quodlibȝ mēbroꝝ ifirmū ad se trahat oppositā qualitatē. p̄terea dato ꝙ cor q̄ñ sensit no- cumētū veneni frigidi virtute appetitus sensitiui appetat medici nā calidā z ip̄am ad se trahat: adhuc stat questio quō illud vene nū p̄mū datū trāsiuit ad cor. Quare dicendū videt̄ ꝙ nullo mō cor ad se vnq̄ȝ venenū trahit q̄m neqȝ inquātum simile ē cordi qa nullā similitudinē cū ip̄o hȝ: nec inquantū ꝯriū: q̄m cor nūqȝ fuit talis dispositōis ꝙ venenū essȝ oppoᵐ illius: nec potes infer re ex hoc nullam eē oppositōē inter cor z venenū: quoniam li- cet cor venenū non trahat: venenū etiam licet non currat: neqȝ etiā vtᵒqȝ mō ꝯtingat: ē tñ dare aliū modū quo directe apparet oppositio z pemptio manifesta: nā venenum quoniam actiuum est a forma quam habet perniciosam z destructiuaȝ cordis: qd quid tangit in corpore humano conuertit in illam speciem ve- nenosam z se ipsum multiplicat inficiendo hūiditates nr̄i corpis

Soluīo questiōis

venenosam naturam qua multiplicata augetur virtus veneni-
nā dicit in geometria q geminata quantitas augmētat virtutē
vñ ex modico veneno assumpto ɔuertente quod tangit ad suū
simile auget virtus ꝛ multiplicat ita vt de facili per modū con
tinui corporis cuius extrema se tangunt attingit paꝝ de quan-
titate venenū ipsuꝫ cor quod etiam cū tangit conuenit ad vene-
num: ꝛ ex eo tunc spiritus vitalis non habens debitum organū
in quo resideat: cedit forme veneni: ꝛ egrediens de cōde dimit
tit cor ꝛ corpus sine motu: ꝛ hoc est mors: cuius signum ē q illud
cadauer si ɔmedat: venenum efficitur ɔmedenti. Est tñ adhuc
sciendū q arterie cordis ꝛ ipi ventriculi cordis motu dyasto
les ꝛ sistoles idest per moduꝫ naturalem attrahendi ꝛ expellen
di quem habent continue quanto tempore viuit animal attra-
hunt ad se circūstantē spiritum. ita q etiam arterie que ad cutiꝫ
terminantur per poros suos aerem exteriorem continentē nos
attrahunt usque ad cor: ꝛ per easdem cor exufflando expellit ca
lores: ꝛ fumos: ita q si aer continens nos fuerit venenosus et
pestilencialis per ipsas arterias motu dilationis attractus cor i
ficit: ꝛ exinde egritudines pestilenciales contingunt: non q ar-
teria vel cor de sui natura venenum trahat: sed quia sub specie
aere: ꝛ spiritus attractus venenosus vapor ingreditur. ꝛ secun-
dum hoc dixerunt sapientes: q est venenum dormire seu dege
re sub arbore nucū ꝛ in ortis caulium: Et sub vmbra oleandri.
Et balneari in aquis sub cuius ripis oleander: aut alie arbōes
venenose crescunt. Narrat enim Gallienus: de quodam qui
se balneauit in balneo calefacto de lignis excisis de cauernis s
pentum: qui mortuus fuit post exitum balnei: ex vapore illorum
lignorum cum quibus balneum illud fuerat calefactuꝫ infectū
veneno. Et Aristotiles in libro. De proprietatibus elemento
rum ꝛ Planetarum dicit. q tempore regis Philipi omnes

mercatores transeuntes p quandam viam que ad ciuitatem ap
plicabat qñ erant in pte illius vie in qua duos montes: vnus hĩc
⁊ alr̃ hinc existebãt: statim moriebant̃. Et tunc Socrates para
ri fecit caueam vitreã in quã intrans se illuc iussit portari ⁊ rñspe
xit duos serpentes: vnũ in vno monte ⁊ aliũ in reliquo existen-
tes qui aerez illius loci inficiebãt vñ morĩetes moriebant̃. Rur
sus etiaz dicit q antiq reges fecerũt puellã nutriri napello vt p
eius anhelitũ ⁊ amplexũ coeũtes cũ ea morerent̃: similiter in sẽ
tinis nauiũ ⁊ in cauernis pfundis ⁊ in locis inhabitatis ⁊ in lo
cis fetidis pter aerem attractum habitantes venenant̃. Dicit
nãqꝫ Auicẽna in ca° p° q nulla res est magis inimica caloris
innati ⁊ cordis q̃z magnus fetor a quo subito spiritus vitalis a
corde recedit: ⁊ quanto complexio cordis ⁊ arteriarum alicuius
hominis calidior fuerit ⁊ rarior: tãto citius venenum tam bibi
tum q̃z respiratum perimit ⁊ occidit: quoniam calidũ cor plus at
trahit q̃z frigidũ de anhelitu: ⁊ vie latiores sunt in arterijs cali-
di cordis q̃z frigidi: ita q iusqam passeres nõ occidit ppt̃ stric
turã viaz ad cor. hoim autẽ sic: quia latiores hñt vias p quas:
facilior ẽ trãsitus spiritus venenati: quãto venenũ de sui cõplexiõe
ẽ calidius tãto deterius efficit̃ dato i hoie calidiori qa utriusqꝫ ca
liditas se iuuat in vnũ effectũ: sed exhibituz in frigidiori natura
tãdat suũ effectum. Verũtamen tanta posset esse caliditas na-
turalis q etiam venenum calidum superaret: ⁊ repelleret ⁊ ip-
sius nocumentum probiberet: aut mortem: ⁊ inde est q multi
homines venenati vno cibo ⁊ eadem quantitate in eadem ce-
na aliquis moritur: ⁊ aliquis euadit: ⁊ aliquis excorticatur: vel
infirmatur: sicut ego quãdoque vidi in quadam cena fuisse qua
tuor venenatos comedentes singuli ferculum venenatum vnuz
quorum vnus fuit mortuus statim: alius euasit omnino: reliqui
vero duo infirmati fuerunt ad mortem usqꝫ: is vero qui euasit

animosus erat ⁊ calidi cordis: q vero mortuus fuit minus calide ꝯplexionis: q vero infirmati fuerūt calidiores erāt nā q̄z ille q migrauit ⁊ min⁹ q̄z q euasit: h° aūt nō alit̄ eē potest nisi quia calor naturalis q mouet ad formā vite resistit inquātū pōt calori accidētali tā febrili q̄z calidi veneni q̄z etiam calori aeris pestilenciali: ⁊ calori exitus ⁊ dierꝝ canicularium q oīs calores mouent ad incieratōȝ ⁊ dissolutōȝ ꝯpositorꝝ vn̄ Auicē. dixit in ca° p̄° ꝙ nihil ē qd̄ resistat qualitatibus malis ⁊ calori febrili pl⁹ q̄z calor inatus: adeo ꝙ etiā venenis calidis repugnat nō cōplexionalit̄: sȝ formalit̄: qa calor naturalis informat⁹: est regulatus ab aīa nr̄a que mouet ad vitā mediāte calore naturali tanq̄z suo īstrumēto: ⁊ iō dr̄ ꝙ oīe opus nature est opus intelligēcie id regentis: vn̄ signant̄ nature dr̄ de calore tā a phis q̄z a medicis cū dicūt calor naturalis ⁊ non frigiditas naturalis: ⁊ ꝑporcionat̄ vt dicit Dorachius astrologus ad alcotodeū id ē ad ꝯstellatōȝ ⁊ locū celi q dr̄ dator vite. Venenū vero frigidū datū in cōplexione hoīs frigidi frigiditate utriusq̄z cicius ꝑimit q̄z datuȝ in ꝯplexione calidiori. Sed si venenū fuerit de illis q̄ a tota specie interimūt vt ē napellus ⁊ ei⁹ gūmi ⁊ fel leopardi ⁊ tyr⁹: tūc cōplexio bibētis venenū nihil impedit vl̄ ꝯfert nisi ꝑ tāto ꝙ in calido hoīe vie sunt latiores ad transitū: in frigido strictiores.

C. 4. De ꝑcustodia ⁊ cautela ne aut venena ꝑpinent̄ aut ꝑpinata nō noceāt.



Oportet suspicantem aut timentem venenosaȝ potionem vel cibum: vt vtatur regimine duplici. Primuȝ est defensio cū cautela. Scd̄m est destructio assumpti veneni cū v̄tute: defensio vero cum cautela ē: vt ante ꝯmestionē sue mense coram suis ferculis ⁊ potibus sint res discernentes ⁊

Preservatio a veneno duplex [handwritten margin note, partly illegible]

significantes fore venenum si fuerit: z hoȝ vnū est sicut cornua
spentis q̄ sudant in aduentu scȝ napelli z thiri z fellis leopardi
z nō in alioꝝ venenis. Et aliud qd̄ ē lapis qdā noie prassius q
ē matrix z palaciū smaragdi qa in ip̄o inuenit̄ ē aūt viridis ha
bēs viriditatē spissam sicut prassiū: z inuenit̄ aliqn̄ cū rubeis gut
tis: z aliqn̄ cū albis: exptū est q̄ p̄seruat reges a venenis: nam
si lapis ille sit in mensa in qua venenū ponit̄ ad p̄ntiā veneni ni
torē stati ā̄mittit: z ip̄o ablato nitor reuenit: de hoc lapide dicit̄
in ep̄la Esculapi phi: ad Octauianū: q̄ ip̄e timet venena z pre
lia: vn̄ z Allexander macedo in p̄liis sepe hēbat: cūqȝ de indis
reuerteret̄ se lauās in eufrate deposito cigulo in quo lapis erat
suspensus: serpēs qdā illū morsu abscidit: vomitqȝ illū in eufra
tem: z de hoc dicūt aristo. mentōȝ fecisse in libro de natura ser-
pentū. Aliud ē etiam quod scriptū ē in lib.° regū p̄saꝝ: q̄ si scul
pire feceris in lapide ematitis viꝝ genu flexū cinctū spēte: cui⁹
caput teneat dextera manus: z caudā sinistra: posuerisqȝ lapidē
hunc in ānulo aureo: z sub lapide posueris radicē serpētarie tri
tam: portaueris qȝ hunc ānulū: ab oī veneno p̄seruat: qd̄ q̄dē qn̄
qȝ ego p̄parari feci: z ad p̄dictū vsuȝ seruaui. Caueāt etiam: qs
ne vasa qbus ip̄oꝝ vinū defert̄ vel tenet̄ stēt discoopta in cela
riis vini: neqȝ vinū discoptū: qm̄ naturaliter oīne aial veneno-
suȝ lambit vinū z vasa vini: z qn̄qȝ in eis suffocata sunt inuenta.
Caueant etiā fercula z potus z ꝯfectōes sapores hn̄tia dulcissi
mos: aut ꝯtrarissimos z dissuetos z diuersoꝝ sapoꝝ: qm̄ in istis
ꝯsueuerūt celare venenū. Smaragdus etiā optima: quā si buffo
intuet̄: exptū est: q̄ ip̄ius oculi crepitāt ad p̄ntiam ip̄ius: si tene
atur in mensa venena debilitat: z si in ore teneat̄ venenū virtu-
tē inficiēdi dimittit: z si det̄ trita in potu post venenū p optime
a morte deliberat: z sit eius quantitas. ℈. ii. quod ego quando-
que sum expertus: z Auenzoar hoc inuenit: vt in libro trans-

lato pape Bo. scriptum est. Comedat etiam sepe ante omnem cibum castaneas cum ficubus siccis aut rutam cum auelanis et nuces virides cum ruta: aut siccas nuces cum ficubus siccis: aut calamentū recens vel siccum in fritellis: aut radicem diptami tritam et cum vino potatam: precauet etiam ab omni veneno bibisse ieiunum ciatum vini puri optimi in quo tempore musti in vna mensura duo serpentes vini fuerint suffocati: preseruat etiam quod est expertum ut omni mane accipiat. ℥. ii. de tiriaca q̄ dicit terra sigillata: fit autem sic. ¶ Recipe baccarum lauri. ℥. 4 terre sigillate. ℥. i. terantur et cum melle despumato libram vnam conficiantur: et reponat in vase vitreo: et sumatur ex ea in uicem ℥. ii. ¶ Destructio vero assumpti veneni fit ita. Nam si scitum fuerit de specie veneni: tunc destruat per medicinam appropriatam illi veneno que bezoar vocatur: et de hoc ego singulare faciam infra capitulum ad cognoscendum vnumquodque venenum per signa propria: et ibi docebo virtutes bezoarticas. Si vero ignoratum fuerit venenum aut medicus fuerit absens: et dubitatū fuerit de veneno cuiuscunque fuerit speciei: tunc statim butirum et aqua calida simul dissoluta bibant: et cogat euomere: et post vomitum peractum cum butiro iterum cogatur vomere cum aq̄ et cum melle: et mundificato stomacho statim tiriaca magna exhibeatur cum decoctione vini in quo bulite sunt radices diptami: et sit de tiriaca dragme due: et de vino vncie due: et non cōmedat usque ad horas septem: peractis vero septem horis: nutriatur rebus ventosis cum ficubus et cum vuis passis et cū auelanis et iure galline pinguissime vel agni annalis vel edi. Quod si in intestinis ardor vel dolor sentitur aliquis tunc clistere iniciatur factum aqua mellis dissoluta cum adipe anatis: vel adipe galline: et proiecto huiusmodi clisteri: iterum offerricetur cum lacte ouino calido quo proiecto cibetur iure de quo. s. dictum est

Tiriaca terre sigillate

quo venenum ante sumptum destruatur

pro remedio

Si vero adhuc morso dolor vel in stomacho vel intestinis remanserit: tūc modicū balsami dissoluti in lacte trita vnū ciatū detur in potu: hec enim liberant venenatos: si cito adhibeant que dicta sunt. Si vero morsus aut gladius fuerit venēatus: statim super morsum aut supra vulnus gallina viua euiscerata supponatur et reiteretur viua: aut ore alicuius sclaui vel serui sugatur locus: et os sui abluatur sepe cū vino in quo diptamus fuerit coctus: deinde tiriaca magna loco supponatur: et cum tiriaca fuerit exiccata: iterum alia recens ponatur donec locus nō plus tiriacam exiccet. Si vero locus morsus siue vulnus venenatum fuerit siccū: tūc tiriaca nō apponatur: sed loco tiriace lactucella super vulnere alligetur: et innouetur totiēs quoad locus fuerit humefactus: et tūc sanitas erit introducta: quātū et tiriaca exiccat: tantū et lactucella hūectat. Amplius intelligat vestre reuerēcia sanctitatis quod septem sunt herbe: quarum cuiuslibet natura vniuersalis cuius inest spēm cuiuslibet plante singulari et specifica virtute dotare: nō a cōplexiōe elemētari quia calida vel quia frigida: vel quia sicca vel quia hūida: sed quia talis et a natura: vel mediante stella sic dotata: donauit virtutem liberandi a venenosis cibis et potibus: et letali venēo ex vulnere siue morsu. Prima quarum est ipicon que alio noie herba dicitur perforata: quam Achiles oraculo Apollinis in exercitu troianorum dicitur inuenisse: vt plinius ait. Secunda est vincetoxicū. Tertia enula. Quarta rafanus. Quinta diptamus. Sexta aristologia lōga et rotūda. Septima lactucella: quarum vnaquaque dicitur equipolere tiriace: ita ut vulneribus venenosis succus alicuius predictarum datus in potu vulnera veneno infecta purget et saluet: et per istū modum omnes antiqui talia curabant vulnera antequam tiriace habērent noticiam. Morsus vero ab aialibus venēosis curat quālibet predictarum tiriaca morso loco supposita. Venena vero bibita curat puluis factus ex qualibet predictarum: datus in potu cum vino vel aqua mellita. Dicit

preterea Auicenna q͏̄ stercus galli bibitum cum aqua statim p vomitū oīe venenū educit. Et lac asine ɔmestum ꝓbibz virtu tem ꝓfundari veneni: ita q͏̄ in quo prādio vel cena asinoꝝ lac fuerit bibitū vel ɔmestū nullū preť napellum possit nocere vene nū. ¶ Tiriaca autē omni veneno ɔplexionali ꝛ specifico ꝛ na pello directe opponiť ꝛ ɔ̄riať ſm totam spēm idest ſm bonā p mixtionē medicinaꝝ que intrāt ɔfectiōe artificiali tiriace a qua resultat quoddā diuinū ꝛ formale destructiuū oīs veneni vt in fra in speciali diceť. deť autem de ipā. 3. z. vel. iii. ꝛbus ꝛ ieb⁹ cō tinuis quia toxicum resoluit ꝛ sudorē ꝓuocādo liberat. ¶ Ter ra etiam sigillata aut in ɔmestione aut post ɔmestioēz bibita vel ɔmesta hanc hz ꝓprietatem q͏̄ si venenū inueniat in stomacho ipm p vomitum expellit. Si vero post eā venenū exhibeat nū q̄z pmittit p corpus pambulare ita ut vndiqz cor defendat ꝛ ei⁹ humiditates custodiat: quare reges ꝛ p̄ncipes de ptibus orien talibus ꝛ meridionalibus vbi scz exhibendi venena clandestino vt oēs moriant hec pnicies ꝛ nefandissima peccanť: accepit originē ꝛ inualuit cottidie vsqz nūc semp in suis cenis ꝛ prādijs terrā ɔmedūt sigillatā ꝛ iō sigillo regū talis terra sigillabať: iō terra sigillata est vocata: nūc autez perijt fides sigilloꝝ qm̄ tam inlegalis q̄z elegans ad nos sigillata portať. Et est sciendū q͏̄ Rab ꝛ expientia hoc testať. Diciť in libro diuisionū q͏̄ ad ve nenum napelli parum tiriaca aut nihil ꝓdesse videtur. Qua ꝓpť ad aliud remediū ꝓrsus est confugiendū ꝛ nō in tā pauco tpis spacio in quo necesse ē napelli virtutē ne ad cor trāscat ipe dire ɔtēpnere artem medicine in specie tiriace quō est qa si non citissime impediať moriť hō in vna die uel in ꝛbus: sz de hoc in fra diceť ubi singulares medicias ad singulare venenū inducā

C. 5. De signis ꝛ curis cuiuslibz singularis veneni propinati.

ꝛ primo de argento vivo.



Argentū viuū qui sumpserit dolorē ille paciet̄ intestiorum ꝛ lateꝝ aut grauedieꝫ ꝛ ad vltimū pducit ad epilēsiam vel ad appoplexiā ꝛ tūc cadit ꝛ interficit. Quod si fuerit extinctū vel sublimatū corrosionē facit intestinoꝝ ꝛ morsurā ꝛ fit grauedo lingue ꝛ stomachi ꝛ apostemat̄ cor ꝛ morit̄ Et ei⁹ cura ē clistere cū adipe anatis vel butiro ꝛ deinde reiteret̄ cū aqua mellis. ꝛ si fuerit creditū q fuerit extinctū vel sublimatū vomit⁹ puocet̄ ꝛ hoc stati anteq̄ȝ ad intestina descēdat: qm̄ tūc penit⁹ intestina excoriaret ꝛ sanguinē exire faceret ꝛ tenasmonē induceret: tūc eni cū clisteribus solū esset intēdere ꝛ expedita argenti euacuatōe erit intēdendū ad accidētia derelicta q̄ tria esse ꝯsueuerūt: vnū mala ꝯplexio humida ꝛ frigida in itestinis. 2m est debilitas cordis ꝛ tremor. 3m vulnera in stomacho vel intestinis. Et pmo opponem⁹ nos cū reb⁹ ꝯfortatiuis stipticis ꝛ calidis ꝛ desiccātib⁹: dabim⁹ ergo tūc mirrā ꝛ castoreuꝫ decoctā in vino ꝛ salinā ꝛ rutā tritā ꝛ cū aq̄ in qua nuces cipssi sint bulita potui ppinabim⁹. Et ad 2m opponem⁹ nos cū exhibitōe dyamargaritō ꝛ dyamusci amari. Et 3° opponem⁹ nos cū medicis sigillātib⁹ vulnera assumptis p clistere si fuerint vulnera in itestinis. in potu si fuerint in stomacho: ꝛ hoꝝ suma erit terra mior aut vinū rubeum in quo mirabolani cocti fuerūt ꝛ si vria fuerit retēta ex potu argēti vivi tūc ponem⁹ eū i balneo aq̄ calide ꝛ postea supponem⁹ vesice spōgiā ifusaꝫ in decoctiōe iunipi ꝛ seis apij plurib⁹ vicib⁹ ꝛ dabim⁹ i potu vinū puꝝ optim in quo bulita fuerit radix ciperi: ꝛ vngemus sumen ꝛ testiculos cū oleo rutacio ꝛ iunipero: ꝛ eius bezoar est cestus ꝛc.

C. 7. De gipso.



Ui datū fuerit in potu Gipsum ille hēbit difficultatē anhelitus ꝛ frigiditatē in stomacho ꝛ stipticitatē vētris

ꝛ labia alba ut mortificata ꝛ eius cura erit vt bibat aquam calidã cũ butiro ꝛ euomat: deide bibat iteꝝ aquã calidã cũ melle: ꝛ euomat: ꝛ postea det' sibi in potu metridatũ.ʒ.ii.cũ optio vino ꝛ si stiptic⁹ remãsit clisteriset' cũ adipe anatis ꝛ oleo vngat' venter cũ oleo de cherua: ꝛ ei⁹ bezoar ẽ stercus muris tritũ ꝛ bibitum ꝛ detur ex eo cum vino.ʒ.i.

C.8. De scoria eris.

Datũ cui fuẽit in potu Scoria eris multũ ille assellabit aut vomet ꝛ cũ dolorẽ ꝛ pũctõe in itestinis ꝛ sic macbo ꝛ ei⁹ cura erit balneũ in quo bulita sint capita hircorũ vel limace: ꝛ dare in potu succũ mẽte: ꝛ vngere stomachũ ꝛ vẽtrẽ cũ oleo rosato calido: ꝛ ei⁹ bezoar ẽ succus accori bibat'.ʒ.ii ꝛ cũ vino.

C.9. De Scoria ferri.

Ferri scoria cui datuꝫ fuerit aut ei⁹ erugo: ille exiccat' cottidie ꝛ vẽter adheret renibus: ꝛ marasmũ patit': ꝛ eius cura ẽ hũectare tot^m corpus cũ balneis in qb⁹ testudies sint bulite ꝛ clisteriset' venẽ cũ decoctõe pedũ edoꝝ aut cũ aqua maluauisci ꝛ ɔmedere butiꝝ recẽs ꝛ iura pinguia: ꝛ ei⁹ bezoar ẽ lapis magnetis trit⁹ ꝛ dat⁹ in pillulis cũ tãtũdẽ de succo mercurial' ꝛ butis in mo^m pillulaꝝ: ꝛ sit dos magnetis i uncẽ.ʒ.i.

C.10. De lapide magnetis.

Lapis magnetis non ɔsolatus cui datus fuerit ille efficit' lunaticus ꝛ melãcolicus aut heroicus: ꝛ eius cura ẽ vt det' in potu ei limatura auri ꝛ fragmẽta smaragdi simul aã.℈.cũ vio ꝛ clisterizet' cũ lacte ouino ꝛ oleo de amigdalis dulcibus: ꝛ est bezoar ei⁹ smaragd⁹ trita ꝛ data in potu tribus vicibus in nouem diebus.

C.11. De Lapide lazuli.

Non lotus lapis lazuli cui fuerit in potu dat⁹ ille patietur subuersionem stomachi ꝛ tristiciã ꝛ solicitudinem

Cura

τ eius cura est bibere lac recens mulctũ asine omni mane usq; ad dies.7.τ cõmedere auiculas assatas in speto: τ eius bezoar est carabe tritum.℈.ii.τ datum in potu cum vino.

C.12. De arsenico sublimato.

D arsenico sublimato sig

Cura

Datum cui fuerit arsenicũ sublimatũ ille patieť excori ationẽ intestinoꝝ τ stomachi τ arsurã τ dolores mor dificatios τ sitim τ linguã hẽbit exiccatã τ expueř nõ poterit τ demũ sincopim patieť .τ eius cura est ut bibat butiruz cũ aqua calida in qua semia rape sint cocta: τ euomet: τ clisteri seť τ deinde cum oleo de amigdalis dulcib⁹ oi die bis τ cibeť iure galline pinguissime.τ eius bezoar ẽ cristallus trita subtil' ẽ τ data in potu.ʒ.i.cum oleo de amigdalis dulcibus: τ si nõ fue rit sublimatũ erunt accidencia remissiora τ cura eadem.

C.13. De Litargiro.

D litargiro sig

Cura

Litargirũ cui datum fuerit in potu ille nõ poterit ege re τ p voituz emittet τ qd insueu erat p secessiuz: τ ei⁹ cura ẽ cura colice p clisteř iniectũ factũ ex aq̃ mellis τ adipe galline vel anatis τ dare in potu oleũ amigdalaꝝ dulciũ τ com̃edeř fic⁹ siccas añ cibũ τ inũgeř stomachũ cũ succo apij τ vẽtrẽ cũ butiro: τ ei⁹ bezoar ẽ semẽ cherue t̃tũ τ datũ i potu.ʒ.ii

C.14. De cerusa.

D cerusa sig

Cura

Cui datũ fueit cerusa in potu ille patieť voitũ albũ ut cerusa τ dẽtes nigros τ dolorẽ vẽtris grauatim τ ege ret sanguinẽ τ hẽbit tenasmonẽ: τ ei⁹ cura erit voitus ꝓuocat⁹ cũ aqua in qua seia rape τ attriplicis sint bulita τ dei de clisterisare vẽtrẽ τ cũ brodio cauliũ coctoruz τ oleo sine sale τ dare i potu metridatũ aut tiriacam cum optimo vino . τ eius bezoar ẽ potus vini albissimi puri prope inebriationem.

C.15. De cacucecbumenon id ē viride eris.

Calcucecbumenon idest viride eris cui datuz fuerit in potu ille oblatōz τ suffocatōz pulmonis τ ābelitus bē bit τ quasi nō poterit respirare: τ patiet solutōz ɔtinui tatis τ interiorib⁹ τ vulnera τ vlcera in intestis τ pūctōes corro siuas: τ eius cura erit statim cū vomitu ꝓcurato cū butiro τ aq̄ calida τ sepe reiterato τ deinde inicere c.istere factū cū lacte asi nino τ oleo de amigdalis dulcib⁹: τ deide dare in potu de ter ra s gilata.ʒ.i.cū vino albo τ deinde si nō ɔfert fiat balneū in ti na: ubi sit oleū oliuaꝝ in tanta quātitate ꝙ attigat ad stomachū τ eius bezoar ē cristallus rube⁹ trit⁹ τ datus in potu cū vio.ʒ.ii

C.16. De plumbo vsto.

Plumbū vstū datū cui fuerit ille nō pōt loq τ moritur suffocat⁹ τ vox eius nō audit nisi sicut plūbū: τ ei⁹ la bia τ lingua plumbina sunt: τ eius cura ē dare in potu tiriacā magnā.ʒ.ii.oi die usq₃ ad qnq₃ dies cū aqua mellis τ in duere pelles vulpinas vel ouinas nouas τ inūgere vētrē melle vel asine calide τ reiterare introitū sepe: τ ei⁹ bezoar sunt gra na citronoꝝ mūdata τ ēta τ data in potu cū vio decocto dulci .ʒ.ii

C.18. De azuro aut minio aut zenabrio.

Datū cui fuerit azurū aut miniū aut zenabrū patiet vo mitū τ ventris stipticitatē τ in vomitu discernet p co lorē vnūquodq₃ ipoꝝ τ cura oim p̄dictoꝝ est eadem detur ergo in potu butirum cum aqua calida in qua semina ra pe sint bulita τ euomat post vomitū spontaneū: deide clisterize tur cum aqua mellis τ oleo: τ ei⁹ bezoar est spodiū quod fit de ebore ɔbusto datum in potu cum vino.ʒ.ii.

C.19. De realgare.

Realgar cui datum fuerit in potu: ille patietur sitim τ extuationem τ exiccationem τ consumptionem humi

De ...ib[?] [marginal note: De veneris / illegible]
De plumbo vsto
De azurio minio a zenabrio
Cura
De realgare

ditatis itaq͡ꝫ nisi ei succurat aut morit aut paliticus ꝛ contrac/
tus remanebit. Ego vidi ꝛ curaui iuuenem cui datum fuit cum
epate porci assato realgar tritum ꝛ euasit mortem ab eo ꝛ rema
sit circa omnes iũcturas quasi imobilis ex nimia siccitate. ꝛ ei9
cura est vomitus cum butiro ꝛ aqua calida sepe iteratus ꝛ cliste
ria cum lacte asinino iterata ꝛ dare in mane in potu omni die. ℥
5. de lacte asinino ꝛ cibare eũ bicoibus pinguibus ꝛ vngere to
tũ corpus ex oleo de amigdalis dulcib9 ꝛ sedare sitim ipius cũ
iulep: ꝛ eius bezoar est oleum de nucellis pini datuꝫ in potu sta
tim vel in prima die. ℥. 4.

C.19. De cicuta.



Datus cui fuerit in potu succus cicute ille sensum per
det ꝛ stuporem sibi inducit: ꝛ ex eo socrates ab athen
ensibus fuit interemptus: ꝛ eius cura est in potu sume
re tiriacam. ʒ. ii. distemperatam cum decoctione diptami. et ei9
bezoar est genciana trita ꝛ data in potu. ʒ. ii. cum vino.

C.20. De succo titimalorum.



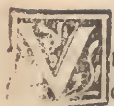
Titimalorum succus cui datus fuerit ille paciet fluxũ
ventris ꝛ vomitũ ꝛ accidentia colerice passionis: ꝛ ei9
cura erit tiriaca magna cum vino in quo diptamus fu
erit bulitus: ꝛ eius bezoar est mũia trita ꝛ potata cum vino. ʒ. i.

C.21. De succo cucumeris asinini.



Asinini cucumeris succus dat9 cui fuerit in potu: ille pa
ciet excoriatõꝫ in gutture ꝛ solutõꝫ ventris ꝛ doloreꝫ
intestinorum: ꝛ eius cura est tiriaca magna cuꝫ decoc
tione baccarum lauri ꝛ melle. ʒ. ii. ꝛ eius bezoar est succus men
te vnciam vnam.

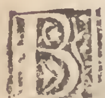
C.22. De succo vsnee.


Snee succus cui datus fuerit ille patiet decursum humidatu superfluatis ad os et guttur ita ut strangulari videat propter quod hec verba strangulator ad hyp. id est lupi vocat: strangulat enim lupos ipsam comedentes: et eius cura sumere in potu de terra sigillata statim. 3. ii. cum aqua calida et eno mere: deinde post illud accipere de tiriaca. 3. ii. cum vino decoctonis genciane: et eius bezoar est aristolegia longa.

De succo usnee sig. — Cura

C. z3. De radice botbormarien:

De bothormarien radice


Othormarien radix aut succus cui datus fuerit in potu ille patiet strangulationem et quasi suffocationem propter quod vocat panis porcorum: et eius cura est bacce lauri trite. 3. ii dare in potu: et eius bezoar est piper album tritum. 3. ii.

Cura

C. z4. De succo coriandri.


Atus cui fuerit succus coriandri ille patiet quasi destructionem intellectus ac sicut ebrius videat et tandem moritur stupide: et eius cura est tiriaca magna. 3. ii. cum optimo vino: et eius bezoar est herba que dicitur vicetoxicum data in potu. 3. ii.

De succo coriandri sig. — Cura.

C: z5. De succo mandragore.


Andragore succus aut poma eius aut radix eius cui data fuerit in potu ille ruborem in facie et in oculis et stuporem in mente: et mentis alienationem et amenciam et somnum profundum patietur: et eius cura erit sumere in potu statim tiriacam magnam distemperatam cum optimo vino et tardare comestionem per diem unam et bibere optimum vinum purum et odorare acetum forte. et eius bezoar est radix rafani comesta omni die usque ad tres dies cum pane et sale.

De succo mandragore

C.26. De succo papaueris nigri.

Succus papaueris nigri cui datus fuerit ille pacietur stuporé mé.is τ dormitatóz τ bebetiã sicut illi q oleuz comedunt. τ eoz cura est bibere tiríacã magnã τ dya costoreum aut oppopirã aut confectõz de anacardis.ʒ.ii.cũ vino. τ eius bezoar est allcum crudum comestum.

C.27 De Opio.

Opiũ cui datuz fuerit in potu ille si cogat̃ vomere apparebit odor opij in vomitu τ erit bebes τ piger τ dõnitãs absqz sensu τ non itelligẽs neqz senciẽs τ si non succurrat̃ ei morieť: τ eius cura ẽ potare altissimũ vinũ τ fricar̃ extrema cũ nitro τ sapone τ ꝓuocare sternutatõz cũ pipe intro misso in nares: τ eius bezoar est castoreũ tritũ τ datũ in potu cũ vio.ʒ.ii.

C.28. De succo scamonee.

Cui succus scamonee datus fuerit in potu: ille patieť cordis defectũ τ sincopim τ sitim τ extuatõz τ dissenteriã τ febrẽ. τ eius cura est potare aquã ordei sepe τ ingredi balneũ aque tepide: deinde post illud bibere sirupũ rosatũ τ buglosatũ tota die τ ꝓuocare somnũ τ odorare nenufar. τ rosas τ mirtũ τ cibari cum cibo facto cũ sumach vel berberis τ emplastrare ventrem τ stomachum cũ pulpis citonioꝝ. τ eiꝰ bezoar est herba que vocat̃ ribes τ eius succus.

C.29. De apio risus.

Apium risus cui datum fuerit in potu ille facit boiez extra mentem τ continue ridere. ꝓpter hoc vocatur apium risus τ eius cura est ꝓuocare somnũ cuz potu boni vini inebriatis. τ eius bezoar est succus melisse cum aceto datus in potu.

C.30. De succo cherue.

Succus cherue cui datus fuerit in potu ille patiet' vomitū τ dolorē ventris.τ eius cura erit tiriaca magna data in potu.ʒ.ii.cum vino optimo calido.τ eius bezoar est ipericon.sequit' capitulum 3i.

C.3i. De succo napelli.

Napelli succus siue ei⁹ fruct⁹ siue de ei⁹ subā cui datus fuerit ille in spacio vnius diei aut triū morit' τ patit' añ hoc sincopim τ defectū cordis τ denigratiōez τ defuscatōz paulatine oim mēbroꝝ:τ deinde tumet totū corp⁹ τ oculi ei⁹ foras ꝓminēt:τ linguā in ore ꝯtinere nō pōt.Succurrat' ergo in instanti dādo ei t̃rā sigillatā distēpatā cum butiro τ aqua:τ euomat τ exhibeat' smaragdus opīa trita.ʒ.ii.cū vino τ sup cor ponat' sericū tinctū in grana infusum in succo buglose τ aqua rosata et reiteret':et deinde serui sugāt cū ore extremitates corporis.sed ipi morient' nisi acceperint de smaragdo: et eius bezoar ē mus q nasc̃it' in radice napelli:exiccat' et dat' ex eo in potu dragme due.

d' succo napelli sig'

Cura

C.3z. De succo oleandri.

Cui succus oleādri et eius cornua vel ei⁹ cortex data fuerit in potu:ille patiet' sincopim et tribulatōz cordis et anxietatem:et ei⁹ cura ē sumere dyacostoreū datū in potu.ʒ.ii.et ei⁹ bezoar ē granū iuniperi in q̃ntitate.ʒ.ii:cū vio

d' succo oleandri sig'

Cura

C.33. De suco mezercon.

Mezercon succus cui datus fuerit in potu ille patietur fluxum ventris et sitim et anxietatem et excoriationē intestinorum. et eius cura erit sirupus rosatus cuz aq̃ ordei:et odorare fructus frigidos et odoriferos.et eius bezoar est origanum assatum et bibitum.

d' succo mezercon

D' succo ellebori
Cura

C.34. De succo ellebori

Elleborisuccus aut radix ei⁹ cui datus fuerit ille pati tur strãgulatõ3 gutturis ꝛ p̄fatõ::ꝛ fortassis suffocetur subito:ꝛ iõ vocat̃ strãgulator carnis:ꝛ ei⁹ cura ẽ sumere in potu statim aquã mellis ꝛ quiescere in loco seperato:ꝛ deinde det̃ bezoar ei⁹ qđ ẽ flos nenufaris siccus ꝛ tritus.3.ii.

C.35. De alfesira.

Data alfesira cui fuerit ille patiet̃ excoriatiõ3 ventris ꝛ vomitum:eius cura erit dare in potu aquã mellis ꝛ deinde tribuere citoniũ assatũ:ꝛ ei⁹ bezoar ẽ anagall⁹

D' succo bzionie
Cura

C.36. De succo brionie.

Brionie succus cui datus fuerit ille paciet̃ scothomiã ꝛ stoliditatẽ ꝛ ãgustiã sp̃ritus.ꝛ ei⁹ cura erit tiriaca.3 ii.cum vino decoctionis enulc.ꝛ eius bezoar ẽ piper.

C.37. De cornibus spice.

Spice cornua cui data fuerint patiet̃ tortionem ventris ꝛ nauseam.ꝛ eius cura est tiriaca.3.ii. cum decoctione vini in quo diptamus sit bulitus.

C.38. De cornibus oleandri.

Oleandri cornua cui data fuerunt aut q̃ comederit assaturã in veru exciso ex oleãdro aut qui dormierit sub vmbra oleandri:aut qui biberit aquã flũis sub cui⁹ ripib⁹ crescit oleãder cui⁹ copia ẽ in insula sardinee. ꝛ ego expt⁹ su3 illud ꝛ vidi.paciet̃ extuatõ3 ꝛ amẽciã ꝛ rugitũ vẽtris ꝛ si balneũ fuerit calefactũ ex oleãdro:balneat⁹ sincopi paciet̃ in balneo.ꝛ ei⁹ cura ꝛ bezoar dicta sunt supra in.ca° de succo oleãdri

C.39. De cornibus bedeguar.

Cornua bedeguar cui data fuerint in potu ille pacietur difficultatẽ transglutiendi:ꝛ ei⁹ cura est lãbere oleu3 de amigdalis dulcibus.ꝛ ipsius bezoar sunt mora cels

d' anacardis

C.40. De anacardis


Nacardos q assumpserit ille patiet' incēsionē in gutture vehemeté. & qñdoq3 inflabit' & acutá faciet egritudiem & mētis alienatō3: & eius cura ē cū rebus vnctuosis sicut oleo amigdalino sisamino & butiro & lacte & iurib9 gallinaꝝ: & si dolorē hēbit in intestinis tūc ꝯueniēs est balneum & si inducát febri accutá tūc est ꝯueniēs vti attenuáte dieta & frigida & humida: & si fuerit mentis alienatio ꝓuocet' sompn9 cū semie lactuce & papauere albo: & eius bezoar sunt grana pini torrefacta & comesta.

C.41. De nucibus et auelanis.


Uces ant auelanas rācidas q ꝯmederit ille patietur accidentia mala. sc3 nauseā & deiectō3 apetitus & vomitū & debilitatem virtutū aīaliū: & eius cura erit rob citonioꝝ & rob pomoꝝ. Et si acciderit ei eructatio hñs odorem lini putrefacti tunc posset mori: & eius cura erit dyaciminu3 vel dyaperion: & det' eis vinum purum & fomentetur stomachus cum oleo nardino.

C.42. De malo costoreo.


Astoreum malum cui in potu datum fuerit ille patiet' clamorem & rixam & dolorem: & linguam habebit foras ꝓminentem & febrem. & eius cura erit vomit9 cū butiro & aqua mellis donec vomitus nime hēat odorem castorei: deinde detur in potu rob moroꝝ aut limorum. & eius bezoar sunt semina coriandri assata & trita. 3. ii.

C.43. De malis fungis.


Ungos malos qui comederit & precipue qui nati fuerint super ferro aut super anabula vel malo terre vel in locis termarum ille prouocabitur dolore maximo

ꝛ doloꝛem patietur in pectine ꝛ ꝓhibebitur ei vrina ꝛ doloꝛes hēbit in ventre: ꝛ si odoꝛauerit malū fungū ꝛ tubera mala pati etᷓ epilētiā: ꝛ foꝛtassis moꝛietᷓ: ꝛ añ illud erit ei ꝓpinandū vinū optim in quo pip nigꝝ sit bulitū: ꝛ deinde clisterisare ipm cum aqua mellis ꝛ sale: ꝛ fomentare femur cū oleo nardino: ꝛ eiꝰ bezoar qñ decoquntᷓ fungi aut ꝯmeduntᷓ: sunt pira incisa in frustra ꝛ simul decocta ꝛ bezoar post ꝯmestionē ipoꝝ ē alleū cruđ

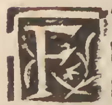
C.44. De nuce vomica.


Ucem vomicā qui biberit vł ꝯmederit ille hēbit vomitum ꝑessimū ꝛ dissolutōꝫ virtutis: ꝛ eius cura ē rob citonioꝝ ꝛ mirti ꝛ potus alti vini: ꝛ eius bezoar ē cortex citri. sequitᷓ capitulum. 45.

C.45. De coloquintida.


Oloquintidam solitarie natam in arboꝛe sua qui comederit ille venenum letale sumpsit: ꝛ nisi succuratᷓ ei subito moꝛietur in tercio die: ꝛ eius cura ꝛ bezoar sitᷓ ꝛ semel est smaragdus optima trita ꝛ data in potu. ℥. ii.

C.46. De fico pharaonis.


Ficus pharaonis qui comederit ille statim patitur febrem ꝛ fractionem tocius coꝛpoꝛis. ꝛ videbitur ei qꝛ sit ydropicꝰ. ꝛ hoc ego vidi in sardinia in iudicatu galurie. vbi istarum ficuum est abundantia. qꝛ qui vnaꝫ ꝯmedebat patiebatur vnam febrem: ꝛ qui duas: duas: ꝛ qui tres patiebatᷓ trinam febrim: ꝛ ut plurimum iste febres erant terciane: ꝛ cura eius est aqua oꝛdei parata aut serum caprinum. ꝛ eius bezoar sunt grana siue semina cucumeris mundata ꝛ trita ꝛ data in potu dragme due. sequitᷓ capitulum. 47.

C.47. De semine iusquiami.

Semina iusquami cui data fuerit in potu ille patiet ebrietaté et mētis alienatōẓ et stuporé et imobilitaté omniū mēbroꝝ: et ei⁹ cura ē pip longū tritū et datū in potu. ʒ. ii. et eius bezoar sunt grana fisticoꝝ cōmesta vel bibita.

C.48. De granis cocbognidij.

Grana cocbognidij cui in potu data fuerit ille patiet vomitū et fluxū ventris et tribulatōẓ in stomacho: et ei⁹ cura ē tiriaca magna. ʒ. ii. cū vīo et bezoar ei⁹ amigdale āare

C.49. De bacca lauris rancidis.

Baccas lauri rancidis q ɔmederit ille patiet accidentia q̄ patit qui ɔmederit nuces rancidas: et cura eius et bezoar erunt similia.

C.50. De catapucia.

Catapucias ille qui ɔmederit patit accidēcia que patit qui biberit girasolem que superius dicta est cbēsa et cura eius et bezoar sunt eadem.

C.51. De semine Urtice.

Urtice semen q ɔmederit ille patiet gutturis et oris et lingue excorticatōẓ et arsurā et ardoré in mictu: et eius cura erit oleū amigdalaꝝ dulce potare. et eius bezoar sunt grana citonioꝝ trita et potata cum aqua calida.

C.52. De semine papaueris nigri.

Papaueris semina nigri qui biberit vel ɔmederit ille patiet accidentia que patit qui opium sumpserit licet remissiora et cura et bezoar idem sunt.

C.53. De Semine elebori.

Elebori semen qui biberit vel ɔmederit ille patietur accidentia que patietur qui succum aut radicem ellebori biberit et cura et bezoar est vna.

C.54. De semine cicute.

Biberit q semē cicute ille patief accidentia illa q̄ passus fuit qui succum eius biberit ꝛ licet magis remissa ꝛ cura ꝛ bezoar eadem sunt.

C.55. De semine humidi coriandri.

Humidi coriādri qui semina ꝯmederit vel biberit ille patietur accidentia consimilia que patit qui succū eiꝰ biberit: ꝛ eius cura ꝛ bezoar sunt eadem.

C:56. De semine serpentarie.

Comederit q semen serpentarie ille patief stridorez ꝛ punctōz gutturis ꝛ dentiū ꝛ sup extuatiōz ꝛ feruorem ꝛ eius cura ē butirꝝ recēs bibitū: ꝛ eius bezoar ē succꝰ farine ordei decocte in aqua

C.57. De morsibꝰ aut pūcturis ab aliqbꝰ aīalibꝰ venēof.

Aliqs vero si morsus fuerit aut pūctus ab aliquo aiali venenoso ꝛ ignoret cuius sit punctura: tunc stringaf locus puncture ꝛ ponanf sup ipm vētose cū scarificatōe: ꝛ sugaf locus cuꝫ ore seruoꝝ ꝛ deide sup locū ponanf cancri triti: ꝙ si locus venire ceperit ad corruptōz abscīdaf membꝝ si fuerit locus aptus: aut mēbꝝ aptū abscisioni: ꝙ si nō: cauteriset: nam qn̄ ceperit locus denigrari aut putrefieri erit signū ꝙ punctura fuerit aīalis perniciosi: dū aūt non incepit tendere ad putrefactōz ꝛ corruptōz quāuis sit vehemētis doloris cū nondum sit ei velox pambulatio in corpe non ē malū. nisi punctura fuerit iuxta cor aut iuxta arteriam magnam.

C.58. De morsu vipere.

Momordit vero quem vipera illi suma medicinarꝫ ꝛ bezoar ē ei tiriaca magnā: ꝛ fortassis confert metridatum ꝛ medicamen de assafetida ꝛ butiruꝫ vetus ꝛ medicamen de herbo ꝛ commestio alleoꝝ ꝛ potus vini puri.

C.59. De morsu Scorpionis.

MOrdicationi autem Scorpionum confert vaporatio olei z alleorum z tiriaca dyasesseron z oleuz antiquū linitum: z eius bezoar est scorpionis corp9 contritum z superpositum loco.

C.60. De morsu aranearum.

COnfert aranearum mordicationi succus pomorum: aut pirorum aut appositio ferri frigidi iterati: z ei9 bezoar est endiuia.

C.61. De morsu rutele.

RUtele autem mordificationi confert balneuz calidum valde z sepeliri in arena aut cinere calido z bibere puluerem de nigella.

C.62. De apium morsu.

PUnctere autem z mordicationi apium confert epithima cum bolo armeno z aceto et camphora et qui manus suas et faciem succo malue abluerit non pungetur ab apibus.

C.63. De mordicatione animalium

DEntes autem aut aculeosi si mordencia animalia in locis morsis dimiserint: tunc oportet ut locus fricet cuz oleo et cinere suauiter: z deinde fiat emplastrum sup locum ex fermento cum oleo: z sic aculei vel dentes venenosi educentur. sequitur. c.64.

C.64. De morsu canis.

SI autem aliquis morsus fuerit a cane ꝛ dubitet̃ vtꝝ fuerit rabiosus vel non fricet̃ buccella panis sub loco morsure: ꝛ deinde illũ exhibeat alijs canibꝰ quē si renuerit rabiosus erit: si vͦo ꝯmederit nime Signa aũt ꝙ sit rabiosus p̃ter hoc sunt ꝙ canis linguã suã ꝓijciat extra. ꝛ intromittat caudã suã int̃ coxas suas ꝛ raucaꝫ hẽat vocē ꝛ ꝙ abhorreat sanos ꝛ viros ꝛ ꝙ mordeat dños domus sue ꝛ oẽs q ei obuiant ꝛ fugiãt ab ipo canes. ꝛ q morsus ē nisi p̃caueat ꝛ curet̃ infra. 40. caniculares dies efficiet̃ ydrofiothicꝰ id ē timẽs aquã qꝺ est qa ꝓpter rabiē efficit̃ siticulosus ꝛ appetit ad aquã ꝛ cũ viderit eã ymaginabit̃ canes eẽ in aqua ꝛ moriēs siti p̃ timore imaniũ canũ fugiet aquã ꝛ tunc nõ est spes salutis ꝛ cũ ꝓcedit in egritudie efficit̃ ꝛ ipe rabidus ꝛ emittit sperma in pollutiõe sua ꝛ in modũ catuloꝝ ꝛ qũcunqꝫ egerit flegma in modũ catuloꝝ qꝺ est qa imaginatio ꝯtinua quã hꝫ de cãe sigillat in hũiditatibus suis figurã canũ. Et scias ꝙ si equus ꝛ mulus ꝛ asini ꝛ simia ꝛ hõ patiunt̃ rabiē circa maximũ frigus aut circa maxim calorē: ꝛ eius cura ē ut sup locũ morsum ponant̃ ventose cũ scarificatiõe: ꝛ ponant̃ desup aleũ siue cepe tritum ꝛ ꝯfectũ cũ butiro vaccino ꝛ sumat in potu electuariũ cancroꝝ fluuialiũ ꝛ intret balneũ omni die ꝛ laboret in cura ethicoꝝ ꝛ melancolicorum ꝛ balneet̃ añ. 40. dies in aqua maris ꝛ eiꝰ bezoar sunt cancri fluuiales adusti ꝛ puluerisati ꝛ datiꝰ ex eis. ℥. iii. in potu omnibus ĩbus diebus.

C.65. De cantaridibus.

CAntarides si aũt ē qs biberit patiet̃ mictũ sanguinis ꝛ extuationeꝫ ꝛ accidentia ꝑniciosa: ꝛ eius cura est ut sumat in potu lac ouiũ cum oleo amigdalino: deinde curent̃ ulcera vesice: ꝛ eiꝰ bezoar crũt g̃na alchechẽgi nũero. x.

C.66. De lacte.

Lac si autem biberit fueritqꝫ coagulatũ in stomacho. paciet̃ stomachi mollificationem ⁊ nauseã ⁊ sudabit sudore frigido: ⁊ eius cura erit bibere acetũ fortissimũ postea sumat de assafetida.ʒ.i.aut de sirupo acetoso.℥.vnã vice vna pꝰ alia vicem.sequitur capitulum.47.

C.47. De assatura suffocata.

Si autem quis ꝯmederit assaturã suffocatam q̃ inuoluit̃ in pãnis cũ extrahit̃ ex furno patiet̃ vertiginẽ similẽ epilẽsie.⁊ eius cura ẽ vt euomat ⁊ postea sumat in potu rob fructum stipticoꝝ et zuccaꝝ rosatũ cum.xi.aloes et mastice et querat somnum et ingrediat̃ balneum.

C..68. De piscibus frigidis.

Si autẽ qs ꝯmederit pisces frigidos quibus post eiꝰ captionẽ aduenerit vna dies aut duo. aut si qs carnes pridie vel añ terciã vl' quartã diẽ occisas aut morticinas aut pcussas a fulgure ⁊ tẽpestate mortuas aut mĩbo pestilenciali pẽptas accidit qꝫ superuenit ex ꝯmestione maloꝝ fungoꝝ.⁊ cura coꝝ est ut euomat ⁊ sumat in potu vinũ piꝝ cũ pipere ⁊ curet̃ cura fungoꝝ p̃ter qꝫ non ꝯmedat pira.

C.69. De cerebro gatte.

Cerebꝝ gatte cui in potu datũ fuerit ille patiet̃ stoliditatẽ ⁊ instrigiosus videbit̃: ⁊ eius cura ẽ t̃ra sigilata ⁊ vomitꝰ cũ ipa omni mense bis ⁊ accipe de cõfectione dyamusci oĩ die summo mane.⁊ eius bezoar ẽ muscꝰ tritus.ʒ.℈.⁊ datur in potu cum vino albo.

C.70. De extremitate caude cerui.

Extremitas caude cerui cui data fuerit ille paciet̃ accidencia napelli.⁊ eius cura est pocio smaragdi.ʒ.℈.triti dati in potu cum vino ⁊ deinde fricatio tocius cor-

poris cum oleo facto de semine citri. ꝛ eius bezoar est tyriaca magna dragme due.

C.71. De sanguine bouino.

Cui in potu datus fuerit sanguis bouin⁹ vetus ille pa tiet́ mortificatōꝫ ꝛ euomet vomitū coagulatuꝫ. ꝛ eius cura est acetū acerrimū calidū: deinde vomitus deinde tiriaca: deinde balneum aque calide.

C.72 De sanguine buffonis.

Datus cui fuerit sanguis buffonis ille patiet́ difficulta tē ā̄helitus ꝛ cordiaca accidētia: ꝛ si qs sputū ip̄i⁹ sup ferit erit ꝑpe mortē sicut q napellū biberit. ꝛ ei⁹ cura ē potio smaragdi. ℥.i. deinde intrare corpus aīalis quadrupedꝫ magni: vt est bos. asin⁹. vel mulus vel equus ꝛ reiterare illud d̄ inde tiriaca. ʒ.ii. bibere. ꝛ eius bezoar ē lapis inuentus in capite buffonis q apud lapidarios vocat́ borras. vulgarit́ trepanide.

C.73. De sanguine hoīs colerici ruffi.

Homis colerici ruffi sanguis extract⁹ tp̄e rixe sue aut furoris dat⁹ cui in potu fuerit. ille patiet́ furores mē tis ꝛ pmixtionē intellect⁹ ꝛ inuerecūdiā deinde paula tim exiccabit́. ꝛ eius cura ē bibere aquā cucumeris palestini ꝛ masticare grana ip̄ius ꝛ deglutire succū ꝛ potare sirupū nenufa rinū. ꝛ eius bezoar est trociscus vinus de tiro.

C.74. De sanguine menstruo aut leprosi.

Menstruū sanguinem aut leprosi qui biberit ille videbi tur esse pistrigiatus ꝛ lunaticus maleficiatus ꝛ oblivi osus. ꝛ eius cura ē potare margaritas tritas. ʒ.i. cum aqua melisse ꝛ balneari in aqua tepida. ꝛ coire cum puella fm legem ꝛ conuersari ꝛ amplexari cum puellis ꝛ iuuenculis. ꝛ ei⁹ bezoar est comedere serpentes qbus caude ꝛ capita p palmum sint abscissa. sequit́. c.75.

C.75. De morsu hominis ieiuni.

MOrsus qui fuerit ab hoie ieiuno ille ponat super morsuram stercus gallinę alioquin pacietur vlcus venenosum ⁊ difficilis est sanationis.

C.76. De morsu serpente ullo.

FUerit qui morsus a spente ullo ilic liget statim locū cū coreo ⁊ deide supponat tiriacā ⁊ de ipa bibat ⁊ circa co apponat smaragdū ⁊ corallū et margaritas ⁊ locum morsure faciat sugere a seruo.

C.77. De felle leopardi.

LEopardi fel cui datum fuerit in potu ille pacieẗ accidencia napelli ⁊ vipere.⁊ ei9 cura ⁊ bezoar sunt vna.

C.78. De Salamandra.

BIberit qui salamandriam ille patietur accidentia cantaridarum.⁊ cura eius ⁊ bezoar est vna.

C.79. De lepore mario aut rana marina.

LEpus marinus aut rana marina cui data fuerit in po[tu] ille habebit vomitum vnctuosum:⁊ totum eius cor[p]us efficietur turgidum ⁊ inflatum sicut yposarca ⁊ fe[tor] eius anhelitus.⁊ eius cura est festinus vomitus cum butiro ⁊ aqua mellis.⁊ deinde sumere post illud tiriacam dyatesseron per tres dies ⁊ cibari carnibus passerum ⁊ [p]otare bonū vinum:⁊ eius bezoar est caro vulpis assata ⁊ comesta.

C.80. De morsu muris.simie⁊ gatte.

AMure vero aut a simea.aut a gato qui morsus fuerit super morsuram ponat stercus galine ⁊ curet illud vt in morsu hominis ieiuni dictum est.

C.81. De scriptore bezoartice v̄tutis ad vnū quodq; venenū ꝛ de duabus difficilib⁹ questionibus



Ezoar anthonomasice dī de quodā lapide q sic vocat: cui⁹ ꝓpa ꝛ specifica v̄tus ad letale venenum est liberās a morte subito absq; ullo medici ingenio: ꝛ iō de oi medicina q̄ liberare pōt a morte hoiem ab aliqua egritudine vl' veneno dici pōt ꝙ sit bezoar illius morbi siue sit illa medicina lapis vel granū vel succus vel aliqua ꝯposita medicina. Et q illū lapidē hꝫ tutus ē ab omni mortali veneno. Terit etiam ꝛ dat in potu de ipo.ʒ.i. Et p ipm dī fuisse liberatū regem anglie dnm Odoardū in ciuitate aron qui vulnerat⁹ fuit p passiasmū Soldani gladio toxicato. Hunc autē lapidē ei tribuit generalis p̄ceptor templi ꝛ ego ꝯsilem vidi. Est aūt rube⁹ purulētus leuis ut spōgia ꝛ frangibilis ut gipsuꝫ. Habꝫ aūt qdlibet venenū tā mierale q̄ȝ vegetabile ꝛ aiale ꝓpriā mediciam oppoitā ei: a qua oppōe v̄tute specifica fit liberacō mortis ab illo venēo Et iō bezoar ē vnicuiq; veneno illa medicina q̄ absq; v̄tute elemētali curat tale venenū. Et de quolibꝫ bezoar iam supra expedivi tractatū in cura cuiuslibꝫ veneni in fine descriptiōis ne sit ā plius necesse recapitulare tractatum.

C.82. De questione vtꝝ tiriaca ꝛc̄.

Est autē questio vtꝝ tiriaca magna sit bezoar vel a forma specifica liberās a veneno: an materie elemētal.s liberās a ꝯplexione nō a forma. Et voluerūt qdā dicere ꝙ olo erat bezoar fundātes se sup rōe. Gal. q cū Andromachū pħm respexisset q p⁹ tiriacā inuenit ꝛ eā ꝓbauit nunq̄ȝ ꝓdesse nisi in morbis frigidis ꝓpt̄ oppositiōꝫ multaꝝ reꝝ calidaꝝ: ꝛ in morbis calidis ꝓpt̄ oppositōꝫ multaꝝ medicinaꝝ frigidaꝝ que in ipam intrāt. ꝛ hoc dixit Gal. illam tiriacam ādromaci esse mediam a complexione sed ipe est adiungens carnes

tyrorum et terram sigilatam fecit eam valere formaliter ad omne venenū licʒ ad q̄dā plus et ad quedā min⁹. et ad quedā singulariter data. et ad quedā cū additōe. ¶ Alij vero dixerūt q a cōplexione elemētali agebat q̄cūqʒ in corpe hūano opat fundātes super debilitatē opatōis sue aut penitus vanitate qn ipa dat contra napellū vel ɔtra viperā vel ɔtra fel leopardi. et breuit cōtra quolibet venenū letale fm specificā formā in qbus parum aut nihil vr ɔferre vt dixit Rab. ¶ Solutio aūt hui⁹ dubitatōis ē q curatio cuiuslibʒ veneni. 4. mōis ɔtingit: scʒ qr aut frangit accumē veneni aut subā eius resoluit. aut ip̄m expellit aut ip̄m p oppositōʒ specificam corrumpitur et ab eo eius virtus prorsus aufertur. Exemplum primi est opium quod frangit eufo:bium: et castoreum quod frangit opium. Exemplum secundi est terra sigilata et allcum que substanciam veneni aut per vomitum: aut per sudorem r̄solu:unt. Exemplum tercij est smaragdus qui venenum fugat et attrahit usqʒ in finem extremitatis membri. Exemplumʒ quarti est forma specifica opposita veneno que in naturalibus inuenitur vt in lapide bezoar et in artificialibus ut in diuina et nobili compositione tiriace: et permixtione omnium singulariū medicinarum simul coniectarum resultante. et quia in tiriaca est virtus complexionalis multarum medicinarum venenū frangētiū fm oppositōʒ qualitatuʒ et venenū resoluentiū et ip̄m expellētiū idō bene dictū ē q tiriaca est medicina ɔplexionalis ad venena et quia ex compositione tali resultat res diuia que potius ab ex̄ q̄ʒ ab intus scʒ forma artificialis que omni veneno opponit. idō et bene dictū est q ip̄a bezoar est venenis om̄ibus licet fm magis et minus. et licet quedā sunt magis bezoar ad quedam venena q̄ʒ ip̄a. verum ip̄a est ad omnia. et ideo mater omnium medicinarum a medicis est appellata.

De lapide bedagar ex pandectis.


Edegar lapis latine pel lapis liberans a veneis arbi bager.begar.begaar. Begaar est nomē psicū.⁊ ē expellēs nocumentum.⁊ hoc nomē cadit in vim. ⁊ ē qd cadit sup oīm medicinam conuenientem alicui veneno eo q resistat virtuti eius. ⁊ expellit nocumentū eius ppē pprietatē que est in eo.⁊ sm q cadit sup lapidem notum qui conenit omnibus venenis calidis ⁊ frigidis cum tota sua substancia ⁊ resistit ei bibitus aut suspensus super pacientem. Colores lapidis Begaar sunt multi.nam ex eis vnus est citrinus velut purulēt⁹ ⁊ macbaici.⁊ ille qui participat viriditati.⁊ ille qui participat albedini.melior vero omnibus est citrinus ⁊ plus purulentus.⁊ ī hoc differt exceraften cum begaar. ⁊ expositio eius est contra venenum.⁊ minera est in terra sui ⁊ in die.⁊ in terris orientis ⁊ multi lapides assimulent̄ ei qui non habent suam proprietatem nec approximant ei in operationibus aliquibus. Et quidam ē qui dicitur Cobebori ⁊ marma:⁊ est lapis in quo nullus:s; mlti errant in alio:qui dicit̄ chides ⁊ ē lapis multe bonitatis mollis tactu mollicie sine superfluitate:⁊ idem auctoritate Rasis ¶ Begaar est lapis citrinus mollis non habens saporem.vnō ⁊ lapis est vergens ad citrinitatem ⁊ albedinem:habens colorem viui:⁊ est splendens sicut lumen:⁊ est leuis.posse. Serapio lapis begaar conuenit venenis. ⁊ quando bibit̄ ex eo pondus duorum granorum ordei.aut linimentum fiat cum eo sup ⁊ mōsos liberat a morte.⁊ expellit venenum per sudorem.⁊ quando ponitur lapis in annulo ⁊ ponitur in ore illius qui sumpsit venenum ⁊ sugit eum:aliquantulum conuenit ei: ⁊ quando tangitur cum illo lapide aculeus scorpionis probibet ab eo potentiā pūgendi:⁊ si teritur ex eo pondus duorum granorum ordei ⁊ dissoluatur in aqua ⁊ ponat in ore serpentis suffocat ipm statim ⁊

occidit. ꝛ ego vidi in ipso sufficientiam ad aufferendum nocumentum ꝫ ꝛ erat lapis ille quomodo vidi vergens ad citrinitatem ꝛ albedinem habens calorem vini. Et cum hoc erat leuis splēdēs sicut lumen. Et iam vidi in eodem sufficientiam illam quam nō vidi in alia medicina simplici. ymo quod etiam non vidi tiriacis compositis. vnde lapis ille bezoar conuenit veneno scorpionis ꝛ idem auctoritate Rasis lapis Begaar conuenit veneno scorpionis quando portatur in annulo ꝛ sculpe in eo ymaginē scorpionis signo sagittario ascendente. Deinde sigilla cum eo oblibanum existente in scorpione quod tritum exhibe pacienti ad potandum ꝛ euadet ab dallaanarach idest a veneno. Vidi lapidem Begaar amari custoditore legis dei ꝛ est veruꝫ quia ipse emit hunc lapidem: ꝛ dedit in precio huius palatium cornube in principio guerre. laus deo.

Tractatus magistri Arnaldi de vil/la noua de arte cognoscendi venena cū quis timet sibi ea ministrari.

a ... debit



De venenis timens caueat sibi de manu cui9 recipiet cibos τ potus suos. τ maxie potum vini: τ attendat de colore odore τ sapor̄ oblatoꝝ. Tiam qcquid non fuerit dulcis τ de/lectabilis saporis puta amari. accuti. acetosi stiptici τ pontici erit suspectū. Attn̄ dolosi ꝺ cipiūt addendo modicū ex venenis cū cibis delectabilis saporis τ maxie dulcib9 acetosis τ acutis. Cuz insi pidis aūt sicut cū carnibus τ aqua τ brodio carniū simplici non pn̄t sic venena addi sine mutatōe saporis. Quicqd etiā odorem hēbit horribilē. fetidū τ illaudabilē suspectū erit. τ vitanduz. nec non ea que varioꝝ coloꝝ sunt: sicut farsicia: limonia: τ oīa salsa mēta varijs coloribus colorata aqua etiā iux̄ quā inhabitāt aīa lia seu reptilia venenosa est multum vitanda.

De ingenio resistēdi venenis τ nocu mentis eoꝝ p̂usq̄ȝ assumantur.

Expedit etiā tūc ut venēo reassistētia p̄assumant̄ sicut fic9 nux. auelana. pistate p se vel cū ruta sil' iūcta. Ex his etiā sunt cortex pomi citri τ limōis allea τ cepe q̄ oīa calida sunt τ iō tuti9 sumi pn̄t tp̄e tēpato τ frigido q̄ȝ tēpor̄ calido τ estiuo.

De signis certificantibus q9 qs iam venenm assumpsit aut ab aiali venenoso iam morsus fuit τ de regimie eoꝝ in vniuersali. τ p̂.o de mō p̄uocādi vomitū τ reiciendi venenum.

SI quis iā venem̄ assumpsit aut ab animali venenoso iā morsus fuerit. qd̄ in pte ex signis p̄teritis scire poterit. necnō doloribus ⁊ torsiōib⁹ in stomacho ⁊ ventre pungentibus: ⁊ angustia p̄cordiorꝫ vomitu ⁊ fluxu vētris cū sudore frōtis. ⁊ voitu frigido ⁊ colore palido. ⁊ pulsu debili ⁊ inequali ⁊ inordinato sincopi minātib⁹. conet̃ celerit̃ ad vomitū ꝓuocādū ⁊ reiectōꝫ assumptorꝫ. Sumāt ergo festinant̃ magnā q̄ntitatē aque decoctōis aneti. ⁊ īposita in ore pluma in oleo intincta vel digitis ꝓuocet̃ vomit⁹. deinde ɔmedat magnā quātitatē butiri vel sorbeat multū lactis. q° facto ꝓuocet̃ vomitus iterato aut dissoluant̃ in magna quātitate aque calide. ʒ. ii. stercoris pulli gallinacei. ⁊ sumat ea ⁊ post paululū vomit⁹ ꝓuocet̃ Et in sumo vnctuosa sicut olea ⁊ axungie cū hoc q̄ ꝓuocant vomitū inꝑponūt se velut scutū int̃ mēbra ⁊ venenū. Et multum calida ⁊ sicca sicut allia ⁊ cepa sal ruta ⁊ silia: ɔsumūt ip̄m venenū ita q̄ inꝑdū in venenis frigidis sicut in morsu scorpionis nō exigatur alia medicina.

De arte regendi membrꝫ a venenis morsum vel instrumēto venenato vulneratum.

ESt tn̄ sciēdū q̄ an̄ oia ē mēbri morsi a venenoꝭ ps superior stricte ligāda. ne venenū mēbro affixū seu derelictū p vēas supiorēs usqꝫ ad cor ⁊ alia mēbra p̄ncipalia extendat̃ ⁊ mortē inferat paciēti. Et locus morsus ē ɔsequēter scarificandus. ⁊ a loco scarificato venenū cū ventosa ⁊ igne ē fortit̃ attrahendū. aut etiam ore alicui⁹ sugendū qui nullā excoriatōꝫ ragadiā vel vlcus in ore vel in dente paciat̃. eritqꝫ securius sibi si aliquantulū prius ɔmederit ⁊ biberit. nō tn̄ tm̄ confert paciēti: decet etiam q̄ p̄us gargariset ⁊ oleū p se solū vl̃ cū vino mixtū ⁊ cū eodē oleo vel violato ꝓpa labia liniat seu muniat ⁊ demū sugat̃ sicut dictū fuit. ⁊ cō seq̄nt̃ supponant̃ medica

mina veneni attractiua τ labia morsure apte tenentia τ doloris mitigatia. ex qbus sunt métastz. sterc⁹ colubinū τ anatinū: sulfur assafetida τ sal cōe. allia τ lapis iudaic⁹ τ semē pomi citri. Quod cūqꝫ igit̄ istoꝝ pus reptū fuerit bn̄ tritū τ cū melle mixtū super ponat̄ loco morsure donec dolor τ mala accidētia eius cessent Quod si dolor nō remitteret̄ sꝫ poti⁹ augeret̄ celerit̄ ōponant̄ p̄dicta medicaīa τ añq̄ꝫ ōmedat colūbus p vētrē scissus aut pullus gallinace⁹ vel gallina loco morsure actualis caliditatis supponant̄ τ q̄ꝫcito patiēs pcipiet colorē actualē alic⁹ ex ambob⁹ predictis infrigidari vel tepefieri deponat̄. τ alia eodē mō para superponat̄. qd̄ sic ōtinuet̄ donec dolor mitiget̄ vel cesset oīno. Quod si p̄dicte aues nō pn̄t inueniri supponat̄ ēplastꝫ τ faria tritici τ oleo ōmuni simul coctis.

De arte ministrādi medicīas tiriacales τ liberantes a venenis.

His igit̄ expeditis celerit̄ offerant̄ eis oīb⁹ si pn̄t bñi pōdus nouē granoꝝ ordei ex smaragdo electa subtiliter puluerisata τ ōtēpata cū sufficiēti quātitate vini. vel decoctōis aneti si patiens frigus patiat̄ magnū. sicut ōtingit in morsu scorpionis τ in sumptōe similiū venenoꝝ frigidoꝝ. vl̄ si itati nō patiat̄ estuatōꝫ magnā τ siti tūc eni smaragdus τ cetere medicie tiriacales ꝓpinādē sunt cū aqua vl̄ lacte poti⁹ q̄ꝫ cū vīo vel decoctōib⁹ reꝝ calidaꝝ. De efficacia etiā bezoar aīalis nō est dubiū: sꝫ qa nō inuenit̄ apud nos iō nō curo. ¶ De bezoar etiā minerali licꝫ oīm sententia cū summa efficacia oibus resistat venenis qa tū rarissima est copia eius iō non curo. Uerū qui nō poterit habere ex smaragdo saltē hēat secum semē pomi citri dulcis vel acetosi. ex quo tēpore p̄dicto a cortice suo mūdato τ trito sumat. ʒ. ii. cum aqua vel vino fm exigentiā accidētium prefatoꝝ. Ex compositis autē medicinis potior ē tiriaca

᷑ venenis arnoldi

magna electa ꝛ bene fermentata ex qua offerendum erit tunc. a.ʒ.ß. usqꝫ ad.ʒ.i. cū vino vel cū aqua sicut dictū fuit. ꝛ post ipsam ē metridatū ꝯpositū ꝛ bñ fermentatū ex quo etiā erit offerendū eodē mō tātūdē uel paulo plus. Et post has ē dyatesseron de quo etiā offerat̄ eodē mō a.ʒ.i. usqꝫ ad.ʒ..iii. Et alie sūt tiriace ꝯposite mī tū vtiles in ꝓposito. sicut tiriaca ex nucib⁹ ex inuentōe gallieni. ꝛ tiriaca ex alijs quā inuenit Auenzoar ꝛ plures al e. Sed qa p̄dicte sufficiētes sunt in oibus iō nō curo p̄ter qꝫ de tiriaca ex cancris fluuialibus a Gallieno ꝯposita ipa enī nō hꝫ parē in morsu canis rabidi. nec ē dubiū de eius efficacia cuius compositio est hec. ¶ Recipe thuris genciane añ. partes quinqꝫ cancrorum fluuialium vstorum partes sex. terantur ꝛ in puluerem reducantur. Ex quo prima die.ʒ.ii. offerantur ꝛ augeatur dosis in omni die per.ʒ.ß. ita qꝫ nona die sumat ex eo.ʒ sex distemperatas semper cum vino vel aqua vel utriusqꝫ simul

medicamen ᷑ cancris fluuialibus.

De significātib⁹ egressuꝫ ꝛ expulsionē venei a corpe ꝛ pfectōꝫ ōpis medicīe tiriacalis ꝛ ꝯueienti regimīe patiētis tūc in somno ꝛ vigilijs cibis ꝛ potibus.

Essante aūt dolore interi⁹ ꝛ exteri⁹ ꝛ pulsu patiē is roborato ꝛ ordinato ꝛ repato colore ip̄i⁹ naturali poterit ligatura membri si violēta fuerit aliquantulū dilatari ꝓuocato tñ p̄us vomitu sicut dictū fuit ꝛ sumpta medicina tiriacali non tamē p̄mittat̄ interi aliquo mō dormire nec labia morsure claudi seu super eam crustulaꝫ generari. Et postqꝫ medicina sumpta a stomacho exierit seu descenderit ꝛ opus suū pfecerit ad quod ad minus exigunt̄ur octo hore reficiatur paciēs cibis ꝯgruis in ꝓposito. ꝛ crebra qdē gallinaꝝ assata ꝯferūt sui ꝓpetate tā morsure a venēoꝝ qꝫ his q p os venem̄ assūpsert

[illegible] venenum ar[illegible] [illegible]

Vitella autem ovorum ꝓsunt in ꝓposito. ⁊ sil'ter facit cortex/ l. moris in cibo sumptis ficus. nuces. ruta ⁊ mel cepe ⁊ allea: aue lane: pistace ⁊ multū sal p̄terq̄ȝ in morsu canis rabidi ⁊ pais bñ p:tus. ⁊ brodiū pulloꝝ galinaceoꝝ ⁊ signanť ⁊ ex ꝓprietate ei quē momordit canis rabidus. Confert etiā p̄dicto esus caulīuȝ ⁊ carnes cācroꝝ fluuialiū. ⁊ eoꝝ decoctō eisdē plus cetris cibis ta in via cibi q̄ȝ medicine. Confert etiam ei brodiuȝ laudabile auiū puta turturꝝ perdicū ⁊ starnicoꝝ. sed non colūboꝝ. ⁊ oēs morsi a venenoso aiali dñt vitare in generali carnes oēs. Sed alij qui venenū assumpserunt pñt bñ vti pullis gallinaceis. Cō petit etiā eis: ⁊ signanť morsis a scorpiōe multus potus vini for tis: Et sciendū tñ q predictū regimē ꝯpetit p̄dictis qui patiunť frigus. sed nequaq̄ȝ paciētibus estuatōȝ magnā. calorem ⁊ sitim ymo tunc reficiendi sunt pane mediocriter fermētato per se vl' cum modico butiro. Debent fugere poma acria vel mala gra/ nata acetosa. ⁊ si etiam fuerint vehementer inflamati ꝯmedant herbas frigidas puta lactucas rostrum porcinum. endiuiam ⁊ cucumeres. non tamen omittant omnino esum ficuuȝ atqȝ nucū parum tamen ex eis assumant. Nec sumant in potu nisi secania bin vel aquam cum modico vini. ⁊ cum duobus uel tribus die bus sic cibatus fuerit. sumat iterato aliquam ex p̄dictis medicis tiriacalibus ſm modum p̄dictū. Et postq̄ȝ eius omnes operati ones naturales omnino salue fuerint: redeat paulatim ad ꝯsue tudinem suam. ¶ Est tamen continuandus usus emplastroruȝ seu liniamentoꝝ ⁊ ciborum medicinalium in eo qui morsus ē a cane rabido usqȝ ad quadragessimum diem. licet vt plurimum eius mala accidencia consueuerint apparere circa. xiii vel circa quatuordecimum diem.

d' venenis arnaldi

De ingenio resistnedi nocumentis aia
liū venenosoꝝ ꝛ reptiliū venenosum.

Et est sciendum ꝙ sicut esus predictoꝝ ciboꝝ tiriaca
lium preserauat a nocumento venenoꝝ sumendoruꝫ
sic fumigiū ex galbano factum ex vugulis capraꝝ: ex
capillis hūanis ex sulphure sinapi sinono ꝛ opio fugant oīa aia
lia ꝛ reptilia venenosa. Et similr̄ fumigiū scorpionis oēs fugi
at scorpiones. Moꝝ aūt oim artificialis cautificatio inutilis est
oiuo: nisi a deo benedicto ꝛ efficaci ꝓtectore omnium aduerso
rum misericorditer dirigatur.

Explicit libellus de venenis magistri Arnaldi
de villa no ua. laus deo.

Additio.

Nota ꝙ curacio veneni fit aliquo istoꝝ quatuor moꝝ
Prio qa vel frangit̄ accumē eius sicut opiū frangit
euforbiū: ꝛ castoreū frangit opiū. Aut subā eius resol
uit̄: vt terra sigillata ꝛ alleū que substantiam veneni aut per vo
mitum aut per sudorē expellunt. Aut ipsum venenum expellit̄
per medicinam hn̄te ꝓprietatem occultam: vt smaragdus ue-
nenum fugat ꝛ attrahit nꝰqꝫ in fineꝫ extremitatis membri. Aut
ipm venenum per oppositionem specificam corrumpit̄: ꝛ ab eo
eius virtus prorsus auferatur. vt a lapide bezoar vel tiriaca ꝓ-
bata ꝛ experta.

Incipit tractat⁹ de epidimia ꝛ peste domini Valasti de tarĉta regis francie ꝓhome dici excellẽtissimi prologus.



Remeditans ꝓcellã hũani generis morb⁹s epidimialib⁹ ꝯtinue illatã in honorẽ dei ꝛ v̄ginis gloriose ꝛ ne cãdela sub medio recondat: decreui salubria remedia inserere libelloꝝ quẽ plegẽtibus ꝛ ƀm illũ opantib⁹ aliquam ymo cũ dei auxilio morboꝝ epidimialiũ pfectã afferret securitatez. ꝛ qa refert Seneca. optimũ est alioꝝ vestigia sequi. iõ in meis puis non confidẽs virib⁹ destiaui tales imitari sapiẽtũ actoꝝ: lectorẽ h⁹ libelli bũ li atqȝ verendo exortas vultu: ut benedicta cũ gracia ꝛ amore recipiat non inuidiosa rabie corrodẽdo. ꝛ si qua sint min⁹ bñ relata. illa cũ caritate ꝛ dilectione benigne tractet ĩtẽpretãdo ꝛ ad meliorem reducat intellectum. sequunť capitula tractatus.

d' peste valesti

C xi qualiter sit succurrendū habita consideratione ad aposte ma pestilenciale.
C iz de dieta in epidimia.

C.i. qualit̃ ⁊ a qb⁹ causis ⁊ q° t͞pe causet̃ epidia.

d' causis ⁊ t͞pe peste



Uod vidimus testamur ⁊ qḋ testamur verū ē: cū null⁹ i libris scribeř q̄at nisi q vidit ⁊ a p̄oribus didicit vel illa q̄ in rōne stant ¶ Dico ergo ꝙ epidimia veit aliqñ in tēpore calido ut in estate vl' autūpni p̄ncipio ꝑpter qḋ Auicēna fen z^a p̄mi doctīna z^a summa p̄ma ca° nono dicit. ꝙ pestilencia ⁊ aeris putrefactō vm plurimū veit in posireō estatis ⁊ autūpno. vñ ypo. In autūp° accutissie egritudies sūt ⁊ maxie: mōtifer̃ ut in pluribus. ver v̄o sanissimū ⁊ minus mortifex. 3° amfo. amphorismo decio. Idem dicit Rasi 4° ad Almāsorē ca° mortalitate ⁊ de cautela eius: ⁊ rō quare tunc magis venit est. quia aer est tūc magis paratus ad recipiendū malā dispositionem: ⁊ corpa tūc sunt magis pata propter debilitatem caloris factam per resolutō; ⁊ p ꝯsequens propter indigestionem: cum debilitas digestionis sequat̃ debilitatem caloris naturalis: ⁊ propter comestionem fructuum. ⁊ vidi sepius ꝙ tunc magis moriebant̃ hoīes bene ꝯplexionati ⁊ sanguinei ⁊ colerici ⁊ hoc ꝑp̃ magnam resolutionem que in eis fiebat: ⁊ illi citius periclitantur q°rum humores sunt subtiliores. ⁊ habentes raritatem pororum. spiritus resoluūtur in eis cū calore naturali: fit ergo in eis magna resolutio ad quam sequitur debilitas. ⁊ licet istis prius accidit epidimia quia paratiores sunt tñ contagiosus est morbus ⁊ sic alios cuiuscunq; complexionis sint potest inficere cū ab eis fumi mali ⁊ venenosi aerem ⁊ humores cor rumpētes ꝓcedāt

Et aer expiratus ab eis est iam corruptus ꝛ corrūpit circūstantem aerē ab eis expiratū vel corruptū ꝛ alios inspirātes eū. Ex isto sequit̄ manifeste ꝙ assistentes debēt auertere faciē suā ab eis v̄sus ignē vel v̄sus fenestrā vel portā ut nō attrahat aerē ab eis expiratū ꝛ corruptū. 2° seqt̄ ꝙ infecta dispōe egri bonū eēt si egri crebro mutarent non solum lectū ymo camerā ꝛ domū ut attraherēt aerē nouū non tm̄ infectū sicut ē illic ubi starēt semper. ¶ Etiā locus non dꝫ eē strictus sꝫ spaciosus ꝛ aer eiꝰ semper alteratus ad ptem frigiditatis. ¶ Epidimia etiā qn̄qꝫ venit in fine autūpni ut si estas fuerit multū pluuiosa: vel p multū tp̄s sufflat ventus australis. Et autūpnus qdē natura sua dꝫ eē frigidus ꝛ siccus: efficiat̄ calidus ꝛ siccus: vel diu sufflat ventꝰ sub solanus siue oriētalis qđ idē est: vel calidus ꝛ hūidus p̄ nia cōtinuatōe vētoꝝ meridionaliū cū turbulētia aeris ꝛ eius spissitudine ꝛ nubiū multitudine: tunc merito venit pestilēcia maxie si cum istis fuerit mala vel maligna influēcia: vt cū saturnꝰ ē in domo sua scilicet in capcorno ꝛ aquario ꝓut mō ē: qa nunc. 25. octobris āni. 1 4 0 1. qn̄ iste tractatus fuit ꝯpilatus. Saturnus erat in 12. gradu Capricorni ꝛ simılit̄ in Scorpiōe in domo sua ad eūdem diem q opant̄ malignitatē ꝛ pficiūt malicias suas sicut qlibet facit voluntatē suā in domo sua ꝓut alibi melius ē videre ideo qn̄ ista ꝯcordāt deterior fit epidia: ꝓpt̄ quod dicebat Auicēna in 4° ꝙ p̄ncipiū hoꝝ oim est forē ex formis id ē influētia planetaꝝ ꝛ ꝯstellatōes faciētes eē necessariū illud cuiꝰ euentus ignorat̄ ꝛc. Et seqt̄: ꝛ oportet ꝙ pria cā longinqua q̄ sunt figure celestes ꝛ ꝓpinqua illiꝰ q̄ sunt dispositōes t̄restres sic ergo vēti subsīct p excellencia; siue fiat pluuia vel nimia siccitas siue frigiditas qbus mediantibus alteret̄ vel corrigat̄. Causa oim hoꝝ sunt influēcie celestes. ꝛ hoc vꝫ dicere Auicēna vbi supra Constat tm̄ ꝙ aliqn̄ ex sola radice inferiori vel cadauerıbꝰ nō

sepultis aer putrefit ⁊ epidimia generatur. ¶ Notandum tamē q̄ quātuncūq̄ intendatᷓ aeris ꝯplexio in qualitatib⁹ p̄mis.nū quā generantᷓ morbi pestilēciales donec putrefiat. Verūtamē aliq̄ generantᷓ egritudies ex qualitatū intēsione ei⁹ q̄ nō merētur dici epidimiales. ¶ Notādū etiā q̄ aer nō putrefit in se rōe sui:cū sit corp⁹ simplex.s; rōe vapoꝝ admixtoꝝ: qa aer nos circundās nō ē purus ſm Avi.2ᵃ fen p̄mi. Qñ ergo putrefit aer ⁊ incipit putrefacere hūorem q a corde circūdatus ē: qm̄ ad ipsu; ꝓpinqus accedit:vt ait p̄nceps aboali.fen 2ᵃ p̄mi.doctrina 2ᵃ.sū ᵃ p̄ ᵃ ca.º p̄.º:⁊ ſm hāc viā generantᷓ epidie ⁊ egritudines pessie vt ātraces.carbunculi ⁊ siliā. ¶ Aliqñ etiā venit epidia in tpe frigido:⁊ tali tpe ꝯculcantᷓ hūores:⁊ non fiunt resolutōs debite hūoꝝ maloꝝ ymo retinentᷓ. Et ista fiunt maxie in tempore sterili cū abundātia fructuū ⁊ sic magis infirmantᷓ ⁊ destruuntᷓ hoies pleni ⁊ sanguinei.vñ haly de regali dispositōe libro p̄mo.ca.º 16. ¶ Plurimū timēt aduētū pestilēcialiū morboꝝ. quoꝝ ꝯplexio calida ⁊ hūida ē.⁊ q pueri ⁊ adolescētes: qm̄ cōplexio calida ⁊ hūida ampli⁹ his dñantᷓ. Et subdit quare oportet eos multiplicare sanguinis minutō; ⁊ augere vsū; eoꝝ q̄ refrigerāt ⁊ desiccāt. Etia; repleti tali tpe ꝯsueuerūt ꝑire frequēcius ⁊ egrotare qm̄ hñt poros opilatos ex hūoribus grossis ⁊ viscosis. Nā viscositas hūoꝝ ⁊ eoꝝ grossicies ⁊ eoꝝ supabundācia sunt cāe opilatōis 2.º tegni.ꝯmēto.hūide simul ⁊c. Et opilatō est cā putrefactōis ⁊ ꝑcōsequēs febris.3.º tegni.ꝯmēto.ferrūt eni si ita ꝯtingat.ergo in eis gen̄antᷓ febres:⁊ ꝑ consequēs epidimiales morbi qa in tali tēpore raro generantᷓ alie febres. p̄ter epidimiales. Hic manifeste sequitᷓ q̄ nia repletio nouella debet euitari. ¶ Sequitᷓ 2.º q̄ repletio nimia d; minui cū appropriato laxatiuo siue flebotoia. Sequitᷓ.3.º q̄ cibi generātes grossos ⁊ viscosos hūores tali tpe dñt euitari. Volo etiam te

[Marginal manuscript note: q̄re in tpe frigido fit epidimia]

scire q sive epidimia veniat in estate sive in hyeme: humores dissoluti in coitu abutētes cici⁹ succūbūt ꝓpt̄ v̄tutis eoꝝ debilitatē. Ista ꝓpō ē Constantini. 5° sue theorice: ca° de coitu vbi sic dic t. Oportꝫ ergo sic regi in infirmitatib⁹ vt in tp̄e pestilēcie ꝛ corruptō aeris ꝛ coitus euitent. Nolo etiā te ignorare q tē pore epidimie illi cici⁹ piclitant. in quoꝝ domib⁹ sunt fetores pticulares. sicut fetor latrine sive cānalis vel sentine dom⁹ ubi supfluitates decurrunt: sicut locus vbi ponunt vasa cuꝫ aqua in qua abluunt vtēsilia dom⁹: maxie si aliq vrinā frequent depo nūt sive supflua grossiora. ꝛ hoc sepissime vidi p expientiā. ꝛ cā istius ē qa corruptio aeris vniuersalis multiplicat ꝛ fortificat p pticularē: Ex isto seqt q domus dn̄t esse mūde ꝛ sine fetor quocūqꝫ. Et dn̄t fieri suffumigia ad hoc vt aer alteret: iō ē cautela vbi epidiati iacēt: q nos vidētes ip̄os dēm⁹ stare ꝓpe ignē qa alterat aerē ꝯsumēdo malos hūores: iō fumi generati ex bōis ꝛ mūdis lignis mediāte igne nouū aerē repant: q nō nocet aspirātib⁹. ymo poti⁹ iuuat cor ꝯfortādo ꝛ a malo p̄seruādo qa nō ē corrupt⁹. Cū ergo tp̄a epidimie sint diuersa: opōtꝫ regimē eē diuersuꝫ saltē in aliqbus reb⁹. Nō eni idem vꝫ esse regimē p̄seruatiuū in estate ex toto ꝛ in hyeme: iō in ꝓcessu cū dei auxi° videbit aliqualis diuersitas.

C. z. De signis pnosticis ꝛ ostēsiuis epidīe.

PRonosticabit epidia eē vētura qn̄ p̄dicta signa vel aliqua seu plura ex eis apparuerint. s. qn̄ in fine estatis ꝛ in autūpni p̄ncipio multiplicabunt imp̄ssiōes ignite ꝛ cometa q̄s ph̄us vocat capras saltātes: hiat⁹: voragines: sanguinei colores: stelle cadētes: tūc eni magna f t resolutio in corpib⁹ cū ista non fiant nisi ab exaltatōe inflamabili. ¶ Secundum signum est multitudo animantium aliquorum supra terram non cōsuetorum. sicut ranarum buffonum ꝛ locustarum. ¶ Terciū sig

num est quando multiplicabuntur venti meridionales vt subso nus ꝛ nubiū vapoꝝ ꝛ pluuiaꝝ apparentiū multitudo sine effec tu: quando ista omnia vel aliqua ex istis apparent ꝯplexio hyemis corrumpit᷑. ꝛ per consequens epidimia superuenit hyemi Si autem ver fuerit frigidus ꝛ siccus sine pluuia ꝛ flauerint vē ti meridionales ꝛ est turbatio aeris ex hūido ꝛ calido quasi ꝑ octo dies: deinde clarificat᷑: ꝛ ex inde iteꝝ turbat᷑: ꝛ fit hoc fre quenter: tunc epidimia venit in estate ꝛ cū hoc dies calidi ꝛ noc tes frigide. Similiter quando estas non est calida cum multitu dine nebularum. ita ꝙ aer non clarificat᷑ ymo est turbidus. Si militer quando eadem die fit aliquando frigus: aliquādo vero estus autūpnales egritudines expectare oportet idest inequales 3° amph. āphorismo. 5°. Similiter quando duobus vel tribus diebus est calor ꝛ totidem frigus ❡ Notandum est ꝙ qñ acci dit aeris putrefactio: qñq; plus ledunt᷑ existentes in bono aere q̄ȝ in malo ut visum est frequent᷑ de incarceratis ꝛ captiuis i fū do turriū: ꝛ de hitantibus in vallib⁹: qm̄ isti nō moriunt᷑: ꝛ hitan tes in bono aere idest in loco ubi ꝯsueuit eē bonus aer in tpe qñ nō est epidia tales recipiūt impssiones malas cici⁹: ꝛ moriuntur cicius tpe epidimie. vñ Auicen. ca° de aere bono. Cū vero in aere accidit putrefactio ꝯmūis discoopertus tunc erit magis re cipiens ipm: q̄ȝ ꝯstrictus ꝛ occultus: aliter autem discoopertus melior existit. vñ cū epidimia aliqñ veniunt morbili: aliquando variole: aliquando obtalmie ꝛ alia huiusmodi.

C. 3. De preseruatione ab epidimia per aeris correctōȝ ꝛ ꝑ recessum a loco in quo ē

Preservatio per rectificationem aere et recessum a loco.

Multo facili⁹ succurrit᷑ in p̄seruādo. ymo securius q̄ȝ in curā°. postq̄ȝ actualit᷑ egrotant ideo de preseruatōe dicamus. ❡ Preseruatio a pestilencia est fugere nō

Adiutorium sumitur primo ab aere domus

non solum locam ymo etiam totam terram sicut dicit Rasis et quanto lõgi⁹ tãto securi⁹. qa q nõ est in aere corrupto et putrefacto nõ corrũpit ab eo. sicut ille nõ morit in p̃lio q nõ est in eo. Si aũt oportz manere in loco ubi ẽ talis pestilẽtia: tũc p̃ᵐ adiutoriũ sumit ab aere domus in qua mãet. Nã dom⁹ dz eẽ mũda a quibuscũqz supfluitatib⁹ maxie q̃ generãt fetorẽ lõge a fimorarijs et ab aqs stãtib⁹. Et orificia latrinarũ sint clausa. qñ aer ẽ caliginosus seu nebulosus: nõ surgat mãe. etiã qñ fiat vẽt⁹ australis vel subsolanus: sz fiãt suffumigia infra dicẽda. Et qñ surgit odoret acetũ et aquã rosatã: qd odoratũ vz tpe calido et frigido. qa restringit et confortat cor. Non discurrat p villã: sz occupet p dom clausis hostijs et fenestris cũ vitro vel cũ pãno incerato: vt lux intret et nõ aer putrefactus. His ergo fetor euitet: et boni odores multiplicent tẽpate. In estate tñ cũ reb⁹ semp frigidis. Et si in hyeme odorent aliqua calida vl cũ eis suffumiget: vt ẽ musc⁹ ãbra. nõ erit error vt dicit auicẽ. q doceat aerẽ alterare cũ ambra thure. ligno aloes et sĩlib⁹. ¶ 2° pbo q ista odorifera nõ noceãt: qa fetores sume nocent vt visuz ẽ. ergo aromatica et boni odores iuuabunt p regulã. Sicut oppositũ in opposito: ita et ppositũ in pposito. ¶ 3° qa isti desiccãt aerẽ qd ẽ necessariũ in pestilẽcia q̃ ueit in hyeme. ¶ 4° qa confortãt cor et cerebrũ. Et si dicat q ẽ timẽdũ de calefactiõe cordis etc. Rñdeo q nõ supcalefaciũt neqz hũores circũstãtes corrũpunt a caliditate aeris nec etiã ab illo modico fumo vel vapore ab aromaticis eleuato. sz potius ab aere corrupto et putrefacto. Et si dicat q isti vapores calidi sunt vehiculũ aeris putrefacti ad cor. Non est vm: qa etiã sine istis aer putrefactus et corruptus subintrat cauernulas cordis qa velim⁹ nolimus aerẽ attrahimus. Restat ergo q ista nõ nocẽt: maxie in hyeme. quia iste vapor ab aromaticis resolutus modicus ẽ et familiaris nature: et ex eo spiritus focillant

lutus modicus ē ꝛ famil'aris nature: ꝛ ex eo spiritus focillant᷑: ꝓut est videre in sincop santibus. ¶ Primo ergo fiat suffumigium de mane ꝛ maxie ꝓ diuitib⁹ tpe frigido cū ābra itbure. ligno aloes. storace laudano: croco mastice: gariofolis ꝛ cināomo qd dū ardet facit bonū odorē: ꝛ aliqñ cū terebentina ꝛ sq āto cū oībus istis vel aliqbus. Si omia non hēant᷑: fiat cū lauendula: rore marino: iunipero: cipero sauina ꝛ acoro. Et ista maxime ligna ardeāt in domo vel ex eis fiat suffumigiū supra carbones incensos. Ista p̄dicta sunt aromatica calida. Si vero fiat aromatic s frigidis iuuabunt multū sanos ꝛ iā actu egros. scȝ cū sandalis: rob. folijs salicis: flo:ib⁹ nenufaris: ꝛ sic de alijs ꝛ cū aceto infuso supra tegumē ardēs vel ferrū. Et et ā cū coriādro: folijs querc.: campbora: ꝛ cū corticib⁹ maloꝝ granatorum tamarisco: ebano: mirto: arbusto ribes: cuȝ istis suffumiget᷑ domus ꝛ hēant᷑ in manu ꝛ odorent᷑ sepe ꝛ semp. ꝛ camera ubi dōmiūt: suffumiget᷑ etiā cū p̄dictis que qdē camera dȝ eē int᷑ duo solaria vndiqȝ clausa vel ꝓpe trā dūmodo nō sit reumatica. camera etiā supior non habitet᷑ quia cicius attingit᷑ ab infuctu ꝛ si al qua spiracula vel fenestre dīt aperiri: aperiant᷑ que sunt v̄sus septētrionē: ꝛ que sun ad meridiem: ꝛ orientales claudant᷑ securius tñ est q: teneant᷑ clause cum vitro vel panno incerato. in tpe autē calido ut in estate vel autūpno ponant᷑ circa parietes domus vel camere rami salicis: tamarisci querci ꝛ cannaruȝ ꝛ sternat᷑ domus cum iuncis ꝛ folijs salicis vel nenufaris vl' violaꝝ. ꝛ roret᷑ domus cum aqua fontis aceto ꝛ aqua rosata: ꝛ fiant suffumigia cum rebus aromaticis frigidis bis aut ter in die nocteqȝ ꝛ stent in tali aere: etiam lintheaia madefacta in aqua frigida ꝛ aceto sint appendētia circa parietes ꝛ domos. ꝛ caueant a visione ꝛ conuersatōe hominum infectorum a tactu. ꝛ si fiat vertat᷑ facies ꝛ odoret acetū. Fiāt ꝯtaplore: ꝛ vasa impleant᷑

aqua in vase quorum sit foramen cera obouratum quod quidē cū quo stilo pforet̄ ꝛ aq̄ exiēs cadat supra pelui melediā faciē.

C.4. De pseruatōe ab epidia p euacuatōꝫ.

Non solū puenit a causis vt ab influētia celesti tanq̄ꝫ a cā aūcedente vel ab aere putrefacto ꝛ corrupto tanq̄ꝫ a cā ꝯiūcta. ymo etiā ꝯfortat̄ hec mort fera rabies qn inuenit corpa repleta habētia etiā in se malū regimē. ¶ Jō secundū adiutoriū ē sume necessariū. s. purgare hūiditates superfluas in estate ꝛ autūpni pncipio. in iuuenib⁹ ꝛ colericis purgat̄ colerā cū tamarindis ꝛ cassia fistula ꝛ mirabolanis citrinis cum decoctōe prunoꝝ ꝛ similib⁹. Jn fine aūt antūpni ꝛ in hyeme ꝛ in repletis cū rebus q̄ purgant grossos hūores vt sunt agaricus turbith polipodiū ꝛ sīsia. ꝛ hoc fiat caute ꝛ cū mēsura. ꝛ hec purgatio frigidoꝝ hūoꝝ nō fit nisi in multū repletis ꝛ mō dicto. dicit baly ꝙ ꝺnt purgare supfluitatē calidaꝫ. vn̄ ergo ꝙ vt plurim ꝯpetit purgatio humoꝝ calidoꝝ. in omi aūt tpe siue calido siue frigido vꝫ ista receptio pillulaꝝ de mirra croco aloe sucutrino. vꝫ etiā in om̄i etate parata ad purgādū ꝛ in om̄i ꝯplexiōe. Naꝫ sicut olla despumat̄ in pncipio ebulitōis ita iste pillule purgant supflua q̄ aggregant̄ v̄sus pncipalia mēbra. pseruāt etiā sanguinē a putrefactōe. Flobotboia etiā est necessaria: ymo bonū est flobotbomare adolescētes sanguineos semel in q̄lꝫ lunatione aū ꝯmestiōꝫ vel ad dragmas vel ad vncias de mediana vel epatica: alqn̄ dei splenetica: p talē eni flobotboiam cessat ebulitō sanguinis vel colere in veis vel phibet̄ ne fiat talis ebulitio. ꝛ ꝺet fieri in pua quātitate: qm̄ si caderēt in febrē vel morbū pestilēcialē ꝙ flobotbomarent̄: qa ᵬm infra dicēda ꝛ ᵬm doctrina āntiquorū ista pticularis flobotboia ꝺꝫ fieri: nisi aliqō pticulare impediat: vt ē v̄tutis debilitas: epatis paruitas: impregnatio: emoroidarū flux⁹ vel menstruoꝝ. vn̄ Rasis si aūt in corpe apparet sangui

D peste valaschi

nis aliqua cómocio minutioni sine mora insistendum est: et mihi vr quod multum vz antequam cadat in egritudinem: quia dicit Auicenna et dcs scire quod dum iste egritudines timent et non dum inciderint plus secure eis ꝯcedit minutio. Auicen. fen. quarta primi ca. 30.

C. 5. De pseruatoe ab epidia cu cibis et potibus. D cibo et potu pseruatione

Regimē quia malū nocet ꝯseruationi sanitatis idcirco fer ciū adiutoriū sumit ex cibis et potibus huic dispositōi ꝯgrui s. Cibi g° q eis ꝯpetūt sunt cibi leuis digestiois nō faciliť corruptibiles et putrefactioni resistētes: et nō in tāta qn titate sicut in alio tpe quia timendū ē de indigestiōe: et p ꝯsequēs de corruptōe. Sz sumat cici⁹ et frequenť ita quod nunquam patiet fa mē neque sitiz. Caueāt a carnib⁹ porcinis et bouinis et aialiū ā bulantiū magnorum ut dicit haly: et cā est quia generāt humores grossos et sunt dure digestionis. Utantur gallinis: perdicibus: starnis et omnibus auibus exceptis morantibus in aquis quoni am viscosos generant humores et cito corruptibiles. Capretus bon⁹ ē et caro mutoīs et cūiculi iuuenes et lepusculi q gazel dici tur aliquāndo sumatur: omnia ista sumantur cum aliqua aceto sitate: quia maior pars acetosorum iuuat in preseruatōne ab epi dimia. et quando ista buliuntur in aqua debēt poni intus in olla crocus acetum et agresta. Et cum iaz dictis carnibus potest vti aliquibus salsamentis vt est camelina: quia ibi ponitur acetum quod infrigidat et similiter panis torridus qui desiccat superflui tates stomachi: vt patz de rostita panis sumpta post cibum sine potu. Et cinamomuz ut dicit Auicenna. fen. quartadecima ter cij capitulo de cura debilitatis epatis et est contrarium putrefac tōni. Similiter operanť cassia fistula in pseruatōe a putrefactōe pistet cinamomū cū acetosa et cassia lignea et distēpet cū aceto.

¶ Tercio sumatur accetuz p se vel agresta p̄ se vel ambo mix
ta ꝓ salsaméto. Nā dicit Gallie. p̊. de ꝯplexionib⁹ q̄ acetū p̄
seruat carnes a putrefactōe ca.° z.° Succus etiā limonū acetosi
tas citri ꝛ citrāguloꝝ. Uel pōt sumi salsa viridis q̄ ꝯmūit fit ex
petrosilio ꝛ cinamomo ꝛ aceto. Dimittant allia: cepe: porri: si
napis ꝛ eruca. dimittat etiā pip: qa supflue calefacit hūores ꝛ
corpus. Et nō auscultet opio illoꝝ q dicūt ista valer. qa falsa é
ꝓpť cāz dictam: qa generant fumositates ꝛ supcalefaciédo ad
iuuāt ebulicōz: ꝛ sanguiné adurūt: quo adusto generant aposte
mata mortifera. ¶ Caseus é vitādus: qa grossos generat hūo
res. ¶ Lac etiā cito corrūpit. Oēs fruct⁹ ꝛ herbe p̄ter pau
cos sunt vitandi maxie illi q nascunt ꝛ crescūt in talib⁹ tpib⁹ in
q̄bus est aer putrefact⁹. vn̄ ip̄i vident pticipare in malicia. vnď
Rab. Fructus ꝛ olera q̄ tali tpe nascunt in qb⁹ é aer putrefac
t⁹ vident in malicia pticipare. Et aqua q̄ in supficie terre maī
festa é: bibenda non est. Si tn̄ aliqui fructus assumant sint ace
tosi: vt poma acerba: ꝛ illi fructus decoquant in igne: qa ignis
in decoctōe remouet maliciā eoꝝ ꝛ imp̄ssioné malā derelictam
in eis a ꝯstellatōe ꝛ aere putrefacto. Sumat lactucās ꝛ portula
cas cum aceto. Acetosa é eis optima herbaꝝ. cū sit frigida ꝛ
sicca: ꝛ refrigerat cor ꝛ sanguiné in ei⁹ camerulis exn̄tem. Ali
qn̄ pōt sumere petrosiliū: maiorānā: saluiā: ꝛ fumūterre cū bora
ragine decoctas. Oēs alie herbe dimittant. Nā olera ꝛ fruc
tus hn̄t hūiditates aquosas putrefactibiles: rōe quaꝝ hūor indď
generat⁹ patus é putrefactōni. ¶ Uinū sit debile vel lymphatū
cū aqua fontis albū aut subrubeū claꝝ: caueat a nectare ꝓpť ca
lefactōz ꝛ ebulitōz ꝛ a multo. Et caueat ab omni ꝯfectiōe facta
cū melle: ꝛ a balneo aque calide: sz cuz aqua ꝛ aceto pōt lauare
manus pedes ꝛ tibias. Utat regie refrigeratio ꝛ desiccatio se
cundum omnem modum preterq̄z exercicio ꝛ coitu. ꝛ hec est se

De peste valasti

tencia baly in libro regali. Caueat etiam a rebus que excedūt in dulcedine: ut sunt vue passe. dactuli. carice. mel zuccaꝝ ꝛ a cō fectōibus q̄ ex eis fiunt ut dictū est nisi sint medicinales.

C.6. De putrefactōe ab epidimia p exercitium.

Preservatio cum exercitio

Diutoriū quartū in pseruatōe ab epidimia sumit ab exercitio. vñ dico q pseruator in recte opādo nō exerceteᷓ nisi modicū: cū labor supcalefaciat: ꝛ frequētat facit anelitū ꝛ necessitat inspirare aerē corruptū. q frequenti attractus alterat ꝛ corrūpit humores cordis ꝛ in spiritualibus cōtentos. Fiat ergo debile exercitium in loco temperato nō in sole calido. Caueat a coreis: a luctatōne: saltu cursu: ꝛ ab oī actu in quo reqritᷓ anhelitus magnus ꝛ freqūēs. sꝫ temperate comedat ꝛ bibat: ne supfluitates in corpe aggregentur. quas oportꝫ per exercicium consumere ꝛ euacuare.

C.7. De preseruatōe ab epidimia per somnum ꝛ vigiliam.

Preservatio per sompnum et vigiliam

Diutorium quintum sumitᷓ a sompno ꝛ vigilia. Opōtet q dormiat de nocte in camera bene clausa ꝛ suffumigetᷓ p modum predictum. Nimis prolixus somnꝰ non competit quia humectat nimis: ꝛ nos debemus oīno declinare ad regimen exiccatiuū preterq̄ꝫ ad exercitiū vt dicit princeps abohaly. Somnus diuturnus euitetᷓ maxime in hyeme. ꝛ tpe calido dū sunt dies magni. ꝛ si opꝫ fieri. fiat in loco tēperato exutis calciamentis: ꝛ fiat longe a comestione qa q post cibū illico dormiūt illico grauitatē in corpe patiūtᷓ vt scribitᷓ p pncipē medicoꝝ. 4° āpho. cōmēto. 67. in febribus ex somnis ꝛc Caueat a supfluis vigilijs qa supflue desiccāt ꝛ vtutē debilitāt.

C.8. De preseruatione ab epidimia.

Preservatio cum dominis anime

Sextum adiutorium sumitur a conseruatione accidentiũ aie caueat ab ira: quia ira est feruor caloris in corde existens ꝓpter fortem motuꝫ aie: 2° de morbo ca° 2°. Nimiũ gaudium etiam: quia calefacit: ꝓpt quod iohannes iacobi dicit. ꝙ coitus. ira ⁊ gaudiũ nimiũ: euitent. nam cito apparet eoꝝ mala impssio. Gaudium temperatũ iuuat ⁊ letari in rebus honestis. De coitu aũt non facimus capitulũ singulare: sed meo ↄsilio dimittendus est maxie superfluus. nam qui tpe pestilẽciali abutitur coitu cito mortali naufragio piclitat ut vidi frequent. Si tñ ↄsueuit coire ⁊ non tenet regimẽ strictũ: tũc ad euitandũ coartatõꝫ spermatis ⁊ eius corruptõꝫ fiat consilio Gallieni per tanta interualla vt in vsibus coitus nec dissolutõꝫ senciat. ⁊ leuior se ipo videat factus ⁊ cetera.

C.9. De remedijs pseruatiuis ab epidia.

Septimũ adiutoriuꝫ pncipalius ⁊ meli⁹ sumit ab illis rebus qb⁹ si aliqs exinde bono regie utat liberabit: ab epidimia cũ dei adiutorio. ¶ Primũ remediũ est vti pillulis quas ponit Rasis ⁊ Auicẽ. ¶ ℞ aloes succotrini ptes duas croci oriẽtalis. mirra añ ptẽ vnã. Sumat ↄi die quasi ʒ.ß. vel. ʒ. i. iste pillule non sinũt hũores nec corpus putrefieri ⁊ p ↄsequẽs non sinũt apostemata pniciosa generari. Naꝫ mirra ꝺm Gallienũ ⁊ Auicẽ. ⁊ Algafa ⁊ quasi ꝺm oĩs antiquos ꝓhibet putrefactõꝫ. ⁊ dicit Auicẽ. ꝙ patꝫ expimento quia ipa retinet corpa mortuoꝝ ⁊ ↄseruat ea ab alteratõe ⁊ fetore. Et per istã viã pseruat quia conseruat corpus ubi intrat in suo eẽ. Secũdo etiam potest mirra in ista medicia: quia qñ sumit in maiori quãtitate q̃ʒ sit. ʒ. ß. purgat humiditates crudas ꝺm Auicen. Secundo ponit ibi aloe quia hꝫ magnã ꝓprietatem ad stomachuꝫ ⁊ purgat superfluitates colericas que sunt in stomacho. et purgat intestina fecibus ideo valet ⁊ preseruat a putrefactione.

Regimẽ ppriũ medicinale

ꝺm Zuendiũ (?) [illegible]

De peste valasti

Tercio ibi ponitur croc⁹ quem ꝯstat ex relatione omnium pi toꝝ mgroꝝ eē cordialē.iō vȝ. 2° valet ex alio qa dicit Auic. auctoritate alcāzi q̄ crocus nunq̄ȝ alterat humores: sed conser uat cor ꝛ confortat intestina. 3° idem dicit Gallienus q̄ croc⁹ reparat humores putridos ꝛ nihil mutat de humoribus sȝ eos ꝯseruat equaliter. 4° vȝ quia sm Constantinū in pantegni fa cit penetrare medicinam in qua ponit᷑ ad remota loca ꝛ ad cor Sequit᷑ ergo per rōnem ꝛ doctrinā precedentiū q̄ hec medicina est optia. Etiaȝ consilio meo melius est q̄ sumat᷑ in pilulis. qa non est tm̄ odibilis ori: quia sicut mel est vltimū dulciū: sic aloe est vltimū amaroꝝ. 2° quia siue detur in magna quantitate ad laxandum: siue in parua quantitate ad preseruandum: diucius in corpore permanet: ꝛ per consequens virtus preseruans a putre factōne diucius remanet. Ego aūt nō immerito adhibeo eis fi dem magnam. quoniam iam non vidi aliquē periclitari qui eis vte retur in sex vel septem epidimijs quas cum dei auxilio euasi.

post pestem sumatur ... *(handwritten margin note)*

¶ Secundum remedium est Gallieni principis medicorum q̄ dicit q̄ bollus armenicus. cum aceto bibitus huic dispositioni est conueniens. Et iste potus valet propter tria. Primo quia infrigidat cor ꝛ humores ꝛ facit eos stare sine ebulitione sicut si aqua frigida superfundatur olle bulienti cessat ebulitio: vel si ante ebulitionem paulatim ponatur nunq̄ȝ buliet ꝛ extinguit ca lorem. Valet secundo: quia constringit vias ꝛ meatus cordis ꝛ aliorum membrorum principalium vt fumus eleuatus nō ad ad ea attigat nec aer exterior attigat cor ꝛ alteret. Valet 3° qa ꝯsu mit hūiditates cōdi vicias ꝛ ea exiccat: si tm̄ hr̄et pect⁹ debile si ue tussiȝ remoueat᷑ acetū ꝛ ponat᷑ vinū. ¶ 3m remediū ē sumer̄ de tiriaca ad quātitatē auelane bis in septimana ꝛ qa calefacit multū sumat᷑ cū aq̄ rosata vel acetosa. nā tiriaca roborat ꝛ ꝯfo tat cor ipm ꝯfendē a veneo: ꝛ h° facit a tota spē sine ꝓpetate.

2m remedium e bolus ar *(handwritten margin note)*

3m e tiriaca *(handwritten margin note)*

Ideo Auicen. testatur q illle qui usus fuerit tiriaca ante infec
tionē non morieť epidimia: ymo euadet ab ea. ⁊ in quarto ca/
nonis. Et de illis quibus ab ea. s. epidimia fit euasio ē admistra
tio tiriace ⁊ metridati añ ea cū bono regimie. ¶ Quartū reme
diū est sumere metridatū p modū p̄dictū seu cū succo limonum
vel citrāguli: qa ista ꝯriant veneno. ¶ Quintū remediū e mgr̄i
Johānis iacobi: q q sumeret vnū bolū acetose de mane ⁊ aliū
in vesperis raro in pestilēcia patereť. ⁊ hoc in se ipo probauit.
¶ Sextum remediū ē q oi die sumať bis de puluere tormētile
cū aqua acetose vel buglose: melisse vel scabiose vel p se sine aq̄
vel radix p se masticeť ⁊ ꝯmedať: qa defendit cor a veneno ⁊
a fumis venenosis qui suā ꝓprietatem exiccat sine calefactōne
¶ Septimū remediū est sumere omni die de semie citrāguli ⁊
de semie limonū quasi dragmam semis cum sirupo acetoso vel
cum sirupo de ribes vel cum aqua aliqua de supradictis. magi
ster Johannes iacobi quem ego vidi testatur q semen citri ⁊
radix tormentille ⁊ tiriaca obtinent principatum. ¶ Octauum
remedium est sumere bis in die capares cum aceto conditas ⁊
hoc ꝺm Auicennam. ¶ Nonum remedium quod conuenit oi
bus alijs're ⁊ a nullo alio seperatur remedio: ē frequenť in die
lauare manus cū aceto ⁊ aqua rosata vel cū aceto solo. ⁊ pān⁹
siue spōgia in eo madefacta in manū porteť siue odoreť. ¶ De
cimū reme^m ē h⁹ q recipiať flor̄ neuufaris rob rū. añ. ʒ. ii. cim
sandalor̄ añ. ʒ. i. cāphor̄. ℈. i. misceanť ⁊ ꝯquasseť ⁊ ponanť i
sindone ⁊ odorenť. ⁊ si tp̄us eēt frigiduz addať ligni aloes. ʒ. i.
Nota etiaz q aqua rosata sumpta vel odorata frequenť vz: qa
r̄frigerat ⁊ ꝯfortat cor ⁊ spiritualia mēbra. ¶ Undecimū reme
diū ē sumer̄ de lapide bezoartico qa vz ꝯ vene^m cū aliq̄ ex aqs
iam dictis. ⁊ non noceret si cornu vnicorni mergeretur in istis
aqs qn̄ sumanť quia defendit cor a veneno ⁊ a fumis venēosis.

quantum sufficit: succi citri vel loco eius succi limonis. ℥. i. ʒ. S. flor nenufaris oim sandalor: cāphore añ. ʒ. S. aceti albi. ℥. duas panis zuccari libr. i. fiat sirupus: Succus buglose cōfortat ꝛ mūdificat cor. ¶ Quinto pñt dari lac acetosum ꝛ serum caprinum si magnam sitim habeat. Detur aqua frigida fontana quantuʒ vno haustu possit trahere: quia infrigidat multum. Et non detur in parua quantitate quia inflamaret: vt patet de fabro rorante carbones cum aqua. ꝛ sic aqua in parua quantitate est causa maioris inflamationis. Tiriaca non detur postq actu egrotāt quia nimis est calida ꝛ augeret febrem: nisi daretur in parua q̄titate cum succo limonum vel acetositate citri ꝛ similibus: vl' cū aqua acetose vel rosis: in aqua modicum campbore dissoluatur: Dentur cordialia frigida. Detur etiam electuarium supradictum sine speciebus: vel fiat tale electuarium. ¶ Recipe pulueris trisandali. pulueris dyadragaganti frigidi: pulueris dyapapaueris añ dragmas duas. conserue buglose. conserue rob. añ vnciā semis. seminis acetose. seminis citri vel limonis añ. dragmam vnam panorum auri octo panis zuccari libram vnam: fiat mixtura ad modum zuccari rosarum: possunt addi limatura auri ꝛ argenti. perle: saphirus iacinctus: smaragdus: os de cornu cerui: rasura eboris: coralli albi ꝛ rubei: been: ꝛ similia cōdialia Et quia cor semper debet defendi ꝛ confortari intus ꝛ extra. prout dicit princeps Aboali in quarto Canonis. primo capitulo. Antiquissimi antiquorum ꝛ cetera. Ideo fuit tale Epithima ab extra vt defendatur: quia magis inuabitur cor quā aliud membrum. ¶ Recipe aque acetose libram semis aque rosaruʒ aque endiuie. aque melisse añ. quantum sufficit oim sandaloruʒ rob. rubearum florum nenufaris: seminis lactuce: seminis papaueris añ. vnciam semis: aceti albi fortissimi qūtū sufficit misceātur: ꝛ fiat epithima. ponatur supra regionē cordis actu frigiduʒ.

Et quando fuerit supcalefactum remoueatur ꝛ aliud suppona tur. Etiã ponat in apostema ꝛ regiõ3 cordis ꝓpe apostẽa tiria ca. bonu3 aũt eẽt si daret ei trociscus vnus de cãpbora cum ali quo de supra dictis potibus.

C. ii. qliṫ succurrẽdũ ẽ bita ꝯsideratõe ad apostẽa.

NUllatenus cordis ꝯfortatio negligẽda est. ymo pmit tenda intus ꝛ extra. ¶ Primo ergo ꝯsiderat apostema. ꝛ si inueniat rubeũ vel citrinũ bonũ ẽ. Et si cito i cipit crescere cũ sua rubedie vel citrinitate bonũ erit. Si autez apostema sit nigꝛ vel ad nigredinẽ decline. nullus ex eo euadꝫ Et qa apostẽata sunt pniciosa ꝓpṫ ꝯuersionez materie eoꝝ ad venenosa3 substãciã necessario mẽbꝛ corrũpit ꝛ ei9 subã3 altẽat ꝛ colorẽ ei9. ꝛ addit qualitatẽ malã ꝛ insufficientẽ p arterias ad coꝛ vt ponit Auicẽ. fen. 3ª. quarti. iõ sup apostema dẽm9 poneꝛ attrahẽcia ꝛ poros apientia. ¶ Primo ergo fiat brocatio cu3 decoctõe ꝯmamõille ꝛ aneti ꝛ spõgia ibi madefacta calida desu per apponat ꝛ hoc fiat frequenṫ. ¶ 2º gall9 viu9 osculet apo stẽa cũ culo ei9 ꝛ cul9 ei9 applicet appostẽati donec moriat sin copizãdo sup culũ ei9. ¶ 3º limacie viue desup ponant. ¶ 4º ponant sup apostẽata sanguisuge viue. deide ponit vẽtosa pº. deide scarificet loc9 apostemosus ꝛ iteꝝ ponat vẽtosa vt sang uis exeat ꝛ fumi venenosi exinde ascẽdẽtes retrocedãt. Nunq3 aũt ponent repcussiua: qa iuuabũt fumũ venenosu3 ire ad cor. Nec vnctuosa ut ãxugie ꝛ similia salti in pncipio: qa clauderẽt poros: iõ errãt q supponũt oleũ rosatũ ꝛ acetũ ꝛ oleũ onfaciũt ꝛ bollũ armenicũ ꝛ similia. Loco tñ defensionis pñt poni inter regionẽ cordis ꝛ apostẽa vt clauderẽt poros ꝛ nõ pmitterẽt fu mos venẽosos puẽire ad cor. ¶ Quinto fiat tale ẽplastrum fm Auicẽ. ¶ ℞. capilli veneris recẽtis attriplicis volubilis mino ris radicũ euisciana. m. i. bulliant in aqua ꝛ vino p mediu3 usq3

Cura apẽ

Embrocatio aperiens poros

Herba ventosa ponit

Emplastrum

Duodecimum remedium est q̄ꝫ si quodlibꝫ mane ꝛ sero capiat vnus bolus sequētis electuarij ꝛ desup bibat modicuꝫ aq̄ acetose cū pauco aceto. ℞. boli armenici. ʒ. 6. cinamomi electi. ʒ. ii. zuccari libr̄. i. fundat zuccarꝫ cū aqua rosata vl' acetose vꝫ multū. Terciūdecimū remediū ē. facere flobotboīaꝫ semel ī mēse cū bono regimīe cibi ꝛ potꝰ ꝛ aliorum ꝛc.

C. 10. Qualit̄ sit succurrēdū cū actu egrotant.

Si iā actualit̄ aliq̄ egrotēt deꝰ subueiat eis cū sua inextimabili medicia: ꝛ nos faciamꝰ ea q̄ in rōe stant: ꝛ ab auctoribꝰ p̄cipiunt: febris aūt pestilēcialis sic ꝯgnoscitur. Calor eni aliqñ ē debilis ꝛ remissus exteriꝰ. Et si sint pingues nō vident h̄re calorē exterius interiꝰ aūt ē fortis. ꝛ videt eis q̄ꝫ ardeāt interius: ꝛ assunt signa febris accute. s. siccitas oris ꝛ lingue ꝛ sitis fortis. ꝛ difficultas anhelitus: dolor p̄cordiorūꝫ circa cor: aliqñ in āchā: aliqñ in stomacho: aliqñ in pectore: ꝛ sic de alijs. Adest fetor vrine: egestionū: ꝛ sudoris ꝛ oīm egredientiū a corpore ꝛ ābelitus. Si ergo adest febris sine apostēate. p̄o fiat modica flobotboia de basilica. Dico modicū ut possꝫ maiō fieri flobotbomia si apostēa apparuerit ꝛ infrigidet cor ex oīni mō infrigidatōis. Sternat domus cū iūco salice ꝛ folijs canne lactuce: portulace ꝛ silibus. Roret domꝰ cū aqua frigida ꝛ aceto: ꝛ semp odoret acetū cāphorā aquā rosatā vel pomū supradictū Si ē ꝯstipatꝰ fiat clistere lenitiuū. ad qḋ. ℞. malue bismalue mercurialis sicle brance ursine aā. m. i. ordei nō excorticati. cantabri aā. q. s. fiat decoctio in qua dissoluant cassie fistule mūdate tamaridorꝫ aā ʒ. i. electuarij de succo rosarꝫ. ʒ. iii. olei violati. ʒ. ii. salis ꝯmūis. ʒ. iii. fiat clistere vel apponat de ierapigra ꝛ benedicta si hꝫ dolorē in renibꝰ: vl' āchis p̄ut videbit opātī ꝛ semp ꝯfortet cor cū epithiate ꝛ cordialibꝰ infrigidātibus. Si aūt fuerit p̄dicta febris cum apostemate siue si. bubo vel ātrax

sine carbunculus: fiat flobotbimia eadem pte. Et si apostema sit sub assellis fiat flobotboia de basilica eiusdē ptis. Si in colo de cefalica eiusdē ptis. semp si hēat febrē debem⁹ incipe ab eua cuatōe cū flobotboia. nisi aliqd pticulare impediat. vt est vtutis debilitas vel impfectio etatis ⁊c. Et imediate dʒ vti ꝯfortatiuis cordis. Aliq volunt q͛ detᷣ medicīa laxatia: q̄ si detᷣ sit multuʒ debilis sicut ē cassia fistula: māna: tamarindi: viole: pruna: reubā barꝫ ⁊ similia. Non detᷣ fortis medicīa: qa si materia calida mala corrupta ⁊ furiosa dirigeretᷣ ad intestina ⁊ causaret fluxū ventris ⁊ mortē. Et quia ista egritudo est subita ⁊ materia ingeta. iō subito remedia debem⁹ adbibere ⁊ multa: qm̄ si vnū nō prodest singula multa iuuabūt. Nec in tali egritudie expectetᷣ materie digestio: sʒ euacuetᷣ materia furiosa. Ego aūt nō multū utor euacuatōe nisi flobotboia: sʒ magis alteratis ⁊ cōfortatis. Ista aūt flobotboia fiat moderata usqʒ ad. 5. vel. 6. ℥. vel magis vel minuus ƀm qd videbitᷣ opanti: quia sanguis reconditᷣ p the⸗sauro nature put dicit Auicen. pmo ergo fiat talis pot⁹. ℞ aque acetose libr. ß. aque endiuie. aque rosaꝝ: aq̄ portulace añ quantū sufficit: succi maloꝝ granatoꝝ muzoꝝ vel acriū. ℥. iii. panis zuccari li bř. i. camphore: ℥. ii. fiat iulep. Si non babes succū maloꝝ granatorum loco eius potest poni acetum. Aqua ace⸗tose ponitᷣ quia infrigidat ⁊ confortat. Aqua endiuie r̄frigerat epar. Aque portulace refrigerat stomacbū. Aqua roꝫ. confortat cor ⁊ refrigerat. Zuccaꝝ redditᷣ frigidū ppᷣ oīa alia ⁊ cū b⁹ nutrit ꝯfortat infrigidat ⁊ cum boc p̄seruat a putrefactōe iō talᷣ potus ꝯpetit. ¶ Detur 2⁰ sirupus de ribes. sirupus acetosus. sirupus rosaceus. sirupus nenufaris. ¶ 3⁰ detᷣ aqua acetose cū succo maligranati. vel cum aceto vel fiat quarto talis sirupus. ¶ Recipe succi buglose succi pomorum rubeorum sine dulciū purgatoꝝ añ quātum sufficit: succi acetose libř. ß. aquam rosate

stru. ¶ Recipe caricarum pinguium passularum mundatarum añ. ℥. ii. salis nitri. ℥. iii. mellis. ℥. i. olei camomile quãtũ sufficit fiat ẽplastrũ. ¶ Aliud emplastrũ. Recipe fermentũ acre ⁊ fortiť pistetur ⁊ incorpeť cũ succo scabiose. ¶ Aliud Recipe vitellũ oui ⁊ incorpeť cũ succo scabiose ⁊ sale. Ista emplastra dñt fieri in apostemate qđ non rũpiť in pñcipio sicut ẽ antrax. Hic ẽ notandũ ꝙ voluntas auicẽ. ⁊ ꝯsiliũ meũ ẽ ꝙ pforeť apostema anteq̃ȝ fiat biuiũ in venenositate iõ vult ꝙ in quãta die apiať cũ rasorio vel flobotbomo. Ego aũt aliqñ feci apire ista apostemata ⁊ nibil exibat nisi modicũ de sanguie. in 2ª visitatõe exibat vir⁹ postea sanies. Non ergo expecteť pfecta maturatio ymo cito pcrforeť: ⁊ post apitiõȝ ponať desup emplastrũ ptim maturatiuũ ⁊ ptim mundificatiuũ. Aliqui autem extrabunt totaliť apostema capiẽdo cũ forpicibus ⁊ incidẽdo: quod nõ approbo ꝑpť maximũ dolorẽ ibi causatũ a quo ṽtutes ꝓsternunť. 2º. ꝑpť fluxũ nimiũ sanguinis: iõ securior ẽ modus p̃dictus. Si aũt fiat vesica vel carbunculus vel ignis psicus vel etiã ãtrax cũ nĩo dolore ⁊ modico tumore ⁊ cũ nigredie ⁊ ꝯbustiõe: ⁊ cito exẽplať pomuȝ siue maluȝ granatũ acetosuȝ decoquať sub calino vel in aceto ⁊ pisteť fortiť ⁊ desup ponať. 2º. vitellũ oui crudũ cũ sale: facit bñ ꝓ isto caũ ⁊ ante alteratõȝ ⁊ post. Itẽ bruneta p se vȝ multũ. Aliq tñ pistant ipaȝ inť duos lapides. Iteȝ scabiosa vȝ multum p modum p̃dictũ. Post ista dimittanť restauratoribus ut incarnenť. Aduertendũ ꝙ iste egritudines sunt ita pniciose ꝙ medici ut plurimũ decipiunť. nã vidẽt bonã ipostasim in vrina. ⁊ alia bona signa ⁊ tñ infirmus moriť. cui⁹ rõ est: qa materia est multũ venenosa ⁊ odibilis natura dimittit eã ⁊ nõ audet ipaȝ inuadere: sed potius se conuertit ad cibũ ⁊ potũ faciẽdo bonã digestionẽ ⁊ ipostasim in vrina: ⁊ sic pereũt paciẽtes. ¶ Tercio q̃riť quare aliqui moriunť ⁊ aliqui non. Dico ꝙ cõsiderando in

feriorem radicem: aliqua corpora sunt magis disposita ad reci piendum talem corruptionem, vt sunt corpora puerorum. agentis enim actio est in paciente bene disposito secundum aristotilem quantum enim ad radicem superiorem: quia ista influentia magis respicit vnum quam alium: vt Saturnus omnibus obest preterquam suis scholaribus et hominibus sue complexionis quibus non nocet et sunt multi. ¶ Quarto queritur quare magis in vno loco quam in alio: Per iam dicta potes respondere quod vna et eadem influentia diutius respicit vnum locum quam alium. ¶ Quinto queritur quare sanguinem spuentes cicius moriuntur: et alios inficiunt magis: ratio est: quia illud sputum sanguinis est propter apostema ruptum quod est prope cor: et quia magis est prope cor ideo magis et cicius interficit. ¶ Sexto queritur quare ista materia venenosa magis inuadit cor quam cetera membra. Dico quod hoc facit a tota proprietate: quia venenum a virtute specifica petit cor. Vel dicendum est quod isti fumi venenosi inuadunt omnia membra sed cicius leditur cor: quia magis passibile et indignationis nature. ¶ Dieta istorum est sicut dieta febrientium accuta febre: detur tamen eis cibus quem appetunt: licet sit parum deterior: et sumatur de eo parua quantitas sed frequenter ut infra dicetur.

C.iz. De dieta in epidimia.

Iste autem egritudines sunt tantum perniciose: quod spiritus cordis et corporis magis resoluuntur et dissoluuntur quam in aliqua alia febre. Et ideo nos magis indigemus regimine regeneratiuo spirituum. ¶ 2°. indigemus refrigeratione eorum: per expulsionem eorum. ¶ 3°. indigemus refrigeratis ratione febris. Spiritus autem regenerantur cum bonis cibis facilis digestionis. Mundificatio spirituum fit cum cordialibus predictis. Infrigidatio febris fit per modum predictum;

in cura: ⁊ per cibos infrigidantes. Primus cibus est q coquatur pulla vel pullus plenus acetosa agresta ⁊ porlulaca cũ croco ⁊ detur brodium: ⁊ fiat colaticium. 2° detur ordeatum ⁊ suc natum cum lacte amigdolarum. ⁊ de pulla potest comedere extremitates cum succo limonis citrãguli vel agresta: Tercio detur parue aues bulite vel toste cum acetosa. ⁊ confortet aliquando cum bonis cibis licet aliqualiter sint contrarij ⁊ virtus confortetur. Nam multi illorum qui agunt viriliter super illud id ē supra restaurationem cadit apetitus ⁊ comedunt violenter. absoluunt ⁊ superuiuũt verba sunt Auicēne quarto canonis capitulo primo. Dentur poma pira ⁊ cito iam cocta sub prunis ⁊ similia: possunt dari pedes mutõnis cum aceto. Si vinum detur sit clarum subtile odoriferum cum multa aqua fontana ad hoc vt per ipsum restauret appetitus. Dicit magister Berenardus q si in epidimia vna die scilicet prima possit substinere flobotomiam: clistere ⁊ sudorem euadunt. Imaginentur ergo cibi diuersi in quibus aliqualiter infirmus delectet vt ipse sit tãte obedientie q vi vel gratis sumat de illis. Et cibi eorum semper tēdant ad acetositatem ⁊c. Ille fabricator planetarum ⁊ constellationum ⁊ influentiarum ⁊ qui ventis ⁊ mari imperat: ⁊ cui omnia obediunt absq mora: conseruet nos a malicia aeris ⁊ influencie. ut post longa tempora bono fine vitam terminemus.

Et sic imponit finis tractatui de vennenis peritissimi medici magistri Petri de abbano ⁊ Arnaldi de villa noua peritissimi phisici vna cũ tractatu putili de epidimia famosissimi medicorum oĩm suo tpe mgri Valasti d tarēta. Impressus p. p. matheũ cerdois d vindischgrecz. Anno dñi. 1. 4. 8. 7. die 18 decēbris.

Secuntur capitula tractatus de venenis.

Secuntur capitula tractaluli de venenis mgr̄i ar-
naldi de villa noua.

C.1. De ingenio resistendi venenis et nocumentis eorum prius quam assumantur

C.2. De signis certificantibus quod quis iam venenum sumpsit aut ab animali venenoso iam morsus fuit: et de regimine eorum in universali. et primo de modo provocandi vomitum et reiiciendi venenum

C.3. De arte regendi membrum a venenosis morsum vel ab instrumento venenoso vulneratum.

C.4. De arte ministrandi medicinas tiriacales et liberantes a venenis

C.5. De significantibus egressum et expulsionem veneni a corpore: et perfectionem operis medicine tiriacalis et convenienti regimine pacientis tunc in somno et vigilijs cibis et potibus.

C.6. De ingenio resistendi nocumentis animalium venenosorum et reptilium venenosorum.

★ ★ ARMY ★ ★
MEDICAL LIBRARY
Cleveland Branch